

A nagy küzdelem

BIBLIA-TANULMÁNYOK ■ 2016/1.

Biblia-tanulmányok

(2016. január–március)

A nagy küzdelem

BIK Könyvkiadó

Budapest, 2016

A tanulmányokat összeállította:
Kovács Zoltán, Prancz Zoltán, Vankó Zsuzsanna

A tanulmány elektronikus formában a www.kerak.hu oldalon,
a „Kiadványok” menüpont alatt tölthető le.

A Keresztény Advent Közösség megbízásából kiadja
a **BIBLIAISKOLÁK KÖZÖSSÉGE KÖNYVKIADÓ**
Székhely: 1121 Budapest, Remete út 16/A
Kiadó és könyvlerakat: 1181 Budapest, Reviczky Gyula u. 46.
Telefon/fax: 06-1/267-3947 ■ 06-20/379-6020
megrendeles@bikkiado.hu ■ www.bikkiado.hu

Felelős kiadó: Szigeti Gábor
Sorozatszerkesztő: Vankó Zsuzsa
Nyomdai munkák: Mondat Kft., Vác
Felelős vezető: Nagy László
www.mondat.hu

ISBN 978-615-5260-39-1

ISSN 0865-3119

TARTALOM

Bevezetés	7
<u>1. tanulmány – január 2.</u> A „nagy küzdelem” a Bibliában – A kezdetektől Krisztus kereszthaláláig	8
<u>2. tanulmány – január 9.</u> A nagy küzdelem alakulása az apostoli kortól a constantinusi fordulatig	20
<u>3. tanulmány – január 16.</u> A nagy küzdelem a középkorban, az 1260 éves időszak folyamán	35
<u>4. tanulmány – január 23.</u> A nagy francia forradalom két arca – a szabadság virradása és a modern ateizmus születése	50
<u>5. tanulmány – január 30.</u> A végső nagy küzdelem előkészületei – két főszereplő Jelenések 13. fejezetében	70
<u>6. tanulmány – február 6.</u> Globális vallási szövetség a végidőben	84
<u>7. tanulmány – február 13.</u> Babilon összefonódása a világi hatalommal a végidőben	94
Igék minden napra (január–március)	110

Bevezetés

Negyedévi tanulmányunk címe, *A nagy küzdelem* jól ismert fogalom az adventmozgalomban, főként Ellen G. White 1888-ban megjelent, azonos című könyve (*The Great Controversy*) nyomán. Eredetileg bibliai kifejezés, Dániel könyvében olvasható, pontos fordításban így hangzik: „*igaz az ige, és nagy küzdelemről szól*” (10,1).

„A nagy küzdelem” a történelem valódi háttere és magyarázata. Bár Földünkön zajlik, Isten értelmes teremtményei figyelmének tárgya az egész univerzumban. Pál apostol írja: „*színpadá lettünk a kozmosznak*” (1Kor 4,9, az eredeti szöveg szerint). Krisztus és Sátán, illetve az általuk képviselt két nagy alapelv – Isten törvénye és a bűn törvénye, avagy a szeretet törvénye és az önzés törvénye – között zajlik ez a küzdelem, amely immár a végkifejletnél tart.

Segítsen Isten jobban, mélyebben megérteni a nagy küzdelem mibenlétét és benne minden ember szerepét, felelősségét. Erősödjék meg hitünk és reménységünk abban, hogy a nagy küzdelem diadalmas befejezése már a küszöbön áll, ezért közel van az is, amiről egyik énekünk (a 267-es ének) záró verssora így szól: „béke lesz részem a nagy harc után.”

A „nagy küzdelem” a Bibliában

– A kezdetektől

Krisztus kereszthaláláig

1

Mikor adott először kijelentést Isten a nagy küzdelemről, és ígéretet arra vonatkozóan, hogy a gonosztól való végleges, teljes szabadulás lesz a vége? Földünkön kezdődött-e ez a küzdelem?

1Móz 3,15¹ | Ellenségeskedést szerzek közötted és az asszony között, a te magod között és az ő magva között, ő neked fejedre tapos, te pedig belemarsz a sarkába.

Jel 12,7–9 | Viaskodás támadt az égben: Mihály és az ő angyalai viaskodtak a sárkánnyal, és a sárkány is viaskodott az ő angyalaival, de nem vehettek diadalt, helyük sem taláztatott többé a mennyben. Vettetett a nagy sárkány, ama régi kígyó, aki nevezetik ördögnek és Sátánnak, aki mind az egész föld kerekességét elhitei, vettetett a földre, az ő angyalai is levették vele együtt.

.....

.....

.....

1 Pontosított fordítás szerint.

Mikor, kinek, illetve kiknek hangzott el az ősevangélium ígérete? Ki az „asszony magva”, és ki a kígyó? Ki az „asszony magva” másodlagosan, és ki a „kígyó magva”? Milyen áron semmisíti meg a kígyót az „asszony magva”?

A keresztény szóhasználatban ősevangéliumnak vagy protoevangéliumnak² nevezett első ígéret méltán érdemel különleges figyelmet. Miképpen a kis makkban benne van a tölgyfa, ebben az egy tömör mondatban benne van az isteni szabadítás mibenléte, lényege. Közvetlenül az első emberpár bűnbeesése után hangzott el ez az első „jó hír”. A kegyelmes Istenre vall, hogy mielőtt feltárta volna a vétkes emberpár előtt tettük súlyos következményeit – addig bezárólag, hogy „ismét porrá lesznek” (1Móz 3,19) –, reménysugarat adott számukra. Oly módon tette ezt, hogy az ember füle hallatára hirdetett ítéletet a kígyó felett, valójában az embert bűnbe ejtő Kísértő felett, akinek a kígyó csupán a médiuma volt. Ilyen közvetett módon adott Isten reménységet az embernek, azt is érzékeltetve vele, hogy kemény fogságba esett, amiből önerővel lehetetlen szabadulnia, szabadítóra van szüksége.

Az ígéret megértésének egyik kulcsa annak tudatosítása, hogy a *magva* jelentésű héber szó, a *zera*, egyes és többes számú jelentést is hordozhat. Az *asszony magva* kifejezés jelentheti kollektív értelemben az asszony összes leszármazottját, de egy bizonyos leszármazottját is. A héber szövegben először többes számú jelentése van a *zerának*, amikor arról szól az isteni kijelentés, hogy ellenségeskedés lesz az *asszony magva* és a *kígyó magva* között. Mintegy két tábor harcát érzékelteti ezzel a szöveg. A folytatásban azonban, amikor elhangzik az ígéret, hogy

2 A protoevangélium jelentése: első evangélium.

az asszony magva a kígyó fejére tapos, már hímnemű, egyes szám harmadik személyű névmással történik visszahivatkozás a *zerára*. Először a *zera* többes számú jelentése érvényesül tehát, utána viszont az egyes számú jelentése, azaz asszony egy bizonyos utódjáról van szó.

Szemléletes ábrázolást foglal magában ez az első ígélet: örökös harc lesz az asszony és a kígyó, illetve az *asszony magva* és a *kígyó magva* között. A kígyó azonban nem fog örökké létezni, mert az asszonynak egy bizonyos *Magva*, leszármazottja rátapos a fejére.

Ugyanakkor az a kép, az a mondanivaló is benne foglaltatik az isteni kijelentésben, hogy miközben ez a Szabadító rátapos a kígyó fejére, az nekiront a sarkának halálos marással. Más szóval, az *asszony Magva* élete árán semmisíti meg a kígyót. Kétségtelenül Jézus Krisztusra utal ez az első ígélet, és kifejező képpel szemlélteti az isteni megváltás titkát.

Az *asszony magva* kifejezéssel kapcsolatban lásd még: Gal 4,4-et is. Pál apostol rámutat arra, hogy a tömör első ígélet még Jézus Szentlélektől való fogantatására, istenségére is utalt azáltal, hogy a szabadítót *asszony magvaként* jelölte meg.

Átvitt értelemben viszont az egyház szimbóluma az *asszony* véges-végig a Szentírásban. Ezért másodlagosan az egyházhoz tartozást jelöli az *asszony magva* kifejezés. A *kígyó magva* kifejezés magyarázatául lásd Jn 8,44-et és 1Jn 3,10-et. Ezeknek az ígéknek az alapján világossá válik, hogy a prófécia megjövendöli: *Isten gyermekei* és az *ördög gyermekei* között örökös harc, nagy küzdelem lesz.

Jel 12,7 rávilágít arra, hogy az a harc, amiről az ősevangélium szól, nem a Földön kezdődött, hanem a mennyben. A Föld teremtése előtt lázadt fel Sátán, és vonta bele lázadásába az angyalok egy részét. A *helynek* fordított eredeti szó (a görög *to-*

posz) tisztségben betöltött helyet is jelent. Valószínűleg arról van szó itt is, mint Júdás 6-ban, hogy Sátán és a hozzá csatlakozott angyalok először önként hagyták el mennyei szolgálataikat, miután nem tudtak felülkerekedni. Földünkre csak azt követően vettettek, miután az első emberpár vétkezett, és ezáltal teret adtak a gonosz további itteni ténykedésének, a Föld feletti uralmat (amely eredetileg rájuk bízott) mintegy átjátszották Sátán és démonai kezébe.

Milyen drámai eseménnyel zárult a nagy küzdelem első szakasza? Kik által és mennyi ideig küzdött Isten előzőleg emberek megmentéséért? Mi jellemezte az emberek többségének magatartását ebben az időszakban?

2

1Móz 6,5–11 | Láttá az Úr, hogy megsokasult az ember gonoszága a földön, hogy szíve gondolatának minden alkotása szüntelen csak gonosz. Mondta az Úr: *Eltörlöm az embert, akit teremtettem, a föld színéről, az embert, a barmot, a csúszómászó állatokat, az ég madarait, mert bánom, hogy teremtettem őket... A föld pedig romlott volt Isten előtt és megtelt a föld erőszakoskodással.*

Júd 14–15 | Ezekről is prófétált Énok, aki Ádámtól fogva a hetedik volt: *Ímé eljött az Úr az ő sok ezer szentjével, hogy ítéletet tartson mindenki felett, hogy megbüntesse mindazokat, akik közöttük istentelenek, istentelenségük minden cselekedetéért, melyet elkövettek, minden kemény beszédért, melyet az istentelen bűnösök ellene szóltak.*

2Pt 2,5 | Ha a régi világnak [Isten] sem kedvezett, de Nóét, az igazság hirdetőjét, nyolcadmagával megőrizte, özönvízzel borítva el az istentelenek világát...

1Móz 6,3 | Ne küzdjön Lelkem örökké az emberrel... napjainak száma százhusz esztendő legyen.”³

A vízözön előtti világ jellemzésére vonatkozóan lásd még: Jób 22,15–18-at.

.....

.....

.....

„A Föld özönvíz előtti hatalmas népességéből mindössze nyolc lélek hitt és engedelmeskedett Isten szavának, melyet Noé hirdetett. Százhusz éven át figyelmeztette a világot az igazság hirdetője a bekövetkező pusztulásra, de elutasították és megvetették az üzenetét. Így lesz ez most is. Mielőtt a nagy Törvényadó megjelenne, hogy az engedetleneket megbüntesse, figyelmezteti a törvényszegőket, hogy térjenek meg, legyenek hűségesek; de sajnos, a nagy többség esetében hatástalan lesz a felhívás. Miközben Isten szolgálói hirdetik az üzenetet, hogy minden dolog vége elközelgett, a világot a szórakozások és az élvezetek hajszolása köti le. Az állandó izgalmak Isten iránti közönyhöz vezetnek, és megakadályozzák, hogy az emberekre hatással legyen az igazság, ami megmenthetné őket az eljövendő pusztulástól.” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*, 91–92. o.)

A vízözön a valóságban Isten kegyelmes intézkedése volt a megváltási terv érdekében. Ha Ő nem lépett volna közbe, a megváltási terv nem valósulhatott volna meg. A legnagyobb bi-

3 Pontosított fordítás szerint.

zonyság e korszak romlottságáról, hogy a hosszú türelmi idő és a megterésre hívás ellenére csak Nóét és családját menthette meg végül Isten. Átaluk indította el újból a történelmet, lehetőségét adva a megváltási terv kibontakozásának.

Milyen intézkedéseket léptetett életbe Isten a vízözön után a bűn fékezésére?

3

1Móz 9,6 | Aki embervért ont, annak vére ember által ontassék ki, mert Isten a maga képére teremtette az embert.

1Móz 11,4—9; vö. 1Móz 1,28 | A bábéliek mondták: Jertek, építsünk magunknak várost és tornyot, melynek teteje az eget érje, szerezzünk magunknak nevet, hogy el ne széledjünk az egész föld színén... Elszélesztette azért őket onnan az Úr az egész föld színére, és megszűntek építeni a várost. Ezért nevezik annak a helynek nevét Bábélieknek, mert ott zavarta össze az Úr az egész föld nyelvét, onnan szélesztette el őket az Úr az egész föld színére.

.....

.....

.....

A vízözön után Isten bizonyos korlátot állított a bűn elhatalmasodásának azáltal, hogy egyfajta társadalmi rendet, igazságszolgáltatást alapozott meg a túlélőknek adott utasításával. A földi kormányzatok hajlamosak ugyan súlyos visszaélésekre, mégis viszonylagos békét és biztonságot teremtenek az anarchiához, az egyének és csoportok korlátlan önzésének és erőszakosságának az érvényesítéséhez képest.

„Nóé utódai egy ideig ott laktak a hegyek környékén, ahol a bárka megfeneklett. Amikor szaporodni kezdtek, a hitehagyás hamarosan vizsályokhoz vezetett. Azok, akik el akarták felejteni Teremtőjüket és szabadulni akartak törvényének korlátozásaitól, állandóan bosszankodtak istenfélő társaik tanításain és példáján. Egy idő után elhatározták, hogy elkülönülnek Isten imádóitól. Ezért Sineár síkságára költöztek, az Eufrátesz folyó mellé... Eldöntötték, hogy várost építenek, a városban pedig egy olyan magas tornyot, ami az egész világot csodálattal tölti majd el. Ezeknek a vállalkozásoknak az volt a célja, hogy megakadályozzák az emberek szétszóródását a távolabbi területekre. Isten úgy rendelkezett, hogy az emberek széledjenek szét a földön, népesítsék be, és hajtsák uralmuk alá; de Babel építői elhatározták, hogy egy közösségben maradnak... Sineár földjének lakói nem hittek Isten ígéretében, hogy többé nem pusztítja el a földet özönvíz által... A torony építésének egyik oka az volt, hogy biztonságot nyújtson az esetleges újabb özönvíz esetén. Azzal, hogy a tornyot magasabbra építik, mint ameddig az özönvíz emelkedett, úgy gondolták, elháríthatnak minden veszélyt... Az egész vállalkozás arra szolgált, hogy még tovább fokozza tervezőinek büszkeségét, és elvonja a következő nemzedékek lelkét Istentől, bálványimádásba vezesse őket.

Ha Isten nem akadályozta volna meg őket tervük véghezvitelében, hamarosan újra romlott lett volna az egész Föld. Szövetségük lázadáson alapult... Ha Isten ezt a szövetséget megtűri, hatalmas áradatként söpörték volna el világunkból az igazságot és vele a békét, a boldogságot és a biztonságot. Az isteni szabályokat... az emberek olyan törvényekkel akarták helyettesíteni, melyek megfeleltek önző

szívük szándékainak.” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*, 90–93. o.)

Hogyan folyt tovább a nagy küzdelem Izráel történetében is? Mit tett az ösellenség, és hogyan küzdött népéért az Úr?

4

Zsolt 78,10–38 | Nem őrizték meg Isten szövetségét, nem akartak jární törvényében, sőt elfelejtkeztek tetteiről, csodáiról, amelyeket mutatott nékik... Ő azonban irgalmas és bűnbocsátó, nem semmisít meg, sőt sokszor elfordítja haragját, nem önti ki teljes búsulását.

Zsolt 106,40–44 | Felgyúlt az Úr haragja népe ellen, és megutálta örökségét. Odaadta őket pogányok kezébe, gyűlölőik uralkodtak rajtuk. Sanyargatták őket ellenségeik, görnyedtek azok hatalma alatt. Számtalanszor megmentette őket, de ők felháborították szándékaikkal, és még mélyebben merültek el bűneikben. De rájuk tekintett a nyomorúság napján, mikor meghallgatta rimánkodásukat.

Hós 11,7–9 | Az én népem hajlandó megátalkodottan elfordulni tőlem. Ha hívogatják is őt a magasságos Istenhez, senki nem indul meg rajta. Miképpen adnálak oda, Efraim, szolgáltatlak ki, Izráel? ...Megesett bennem a szívem, fellángolt minden szánalmam! Nem végzem el haragom hevét, nem fordulok vissza Efraim vesztére, mert Isten vagyok én és nem ember, Szent közötted, nem haraggal jövök én.

.....

.....

.....

Milyenek mutatják be ezek az igék Istent? Igaz-e az a felszínes vélemény, amit sokan hangoztatnak, hogy „az Ószövetség Istene kegyetlen, véres Isten”?

Sátán szüntelen azon igyekezett, hogy megghiúsítsa Isten Izrá-
ellel kapcsolatos terveit, megakadályozza küldetésük betöltését
minden nép áldására. Jellemző mondat a Szentírásból: „*Támadt*
Sátán az Izráel ellen...” (1Krón 21,1)

„Izráelt saját, Sátántól uralt gonosz és hitetlen szíve kész-
tette arra, hogy elrejtse világosságát, helyett, hogy fény-
leni hagyta volna a környező népek között. Vakbuzgó lel-
kületük következménye volt csupán, hogy vagy követték
a pogányok istentelen szokásait, vagy gőgös merevséggel
elkülönítették magukat tőlük, mintha Isten szeretete és
gondviselése kizárólag az ő tulajdonuk lett volna.” (Ellen
G. White: *Pátriárkák és próféták*, 390–392. o.)

5

*Hogyan lett még élesebb a nagy küzdelem Jézus földre jöve-
tele nyomán?*

Jel 12,4/b | Odaállt az a sárkány a szülő asszony elé, hogy mi-
kor szül, annak fiát megegye.

Mk 1,13/a | [Jézus] ott volt a pusztában, Sátántól kísértetve,
negyven napig.

Mk 1,23–27 | Volt pedig azok zsinagógájában egy ember, aki-
ben tisztátalan lélek volt. Felkiáltott: Ah, mi dolgunk van né-
künk veled, názáreti Jézus? Azért jöttél, hogy elveszíts minket?
Tudom, hogy ki vagy te: Istennek Szentje. Jézus megdorgálta
[a tisztátalan lelket]: Némulj meg, és menj ki belőle! A tisztáta-

lan lélek ekkor megszaggatta [az embert], és fennszóval kiáltva, kiment belőle. Mindnyájan elcsodálkoztak, annyira, hogy egymás között kérdezték: Mi ez? Micsoda új tudomány, hogy hatalommal parancsol a tisztátalan lelkeknek is, és engedelmeskednek néki?

.....

.....

A démoni világ megelevenedett Jézus földre jövelekor, szinte nyíltan, szemmel láthatóan nyilvánították ki ellenkezésüket és gyűlöletüket Krisztus iránt.

„Amikor Jézus eljött a világba, Sátán ellene fordította hatalmát. Attól fogva, hogy Jézus kisdédként megjelent Betlehemben, a bitorló szüntelenül azon munkálkodott, hogy elpusztítsa... Sátán minden erőfeszítése, amely Jézus elnyomására és legyőzésére irányult, azonban csak még tisztább fényben mutatta be az Ő hibátlan jellemét.” (Ellen G. White: *Jézus élete*, 759. o.)

A megszállt ember meggyógyításának történetéhez Ellen White a következő megjegyzéseket fűzi:

„Aki legyőzte Sátánt a megkísértés pusztájában, ismét szemtől szembe került ellenségével. A démon minden erejét latba vetette, hogy hatalmában tartsa áldozatát. Ha most teret veszít, azzal Jézus győz. Úgy tűnt, hogy a meggyötört ember életét veszti az ellenséggel vívott küzdelemben. Az Üdvözítő azonban hatalommal szólt, és megszabadította a foglyot... Amíg Krisztus személyes szolgálatát

végezte az emberek között, a sötétség birodalmának lakói lázas tevékenységet folytattak. Sátán és gonosz angyalai évszázadok óta arra törekedtek, hogy hatalmukba kerítsék az emberek testét-lelkét, bűnt és szenvedést hozzanak rájuk, s minden nyomorúságért Istent vádolják. Jézus kinyilatkoztatta Isten jellemét az embereknek. Megtörte Sátán hatalmát, és foglyait szabadon bocsátotta. Mennyből származó új élet, szeretet és erő munkálkodott az emberi szívekben, s a gonoszság fejedelme felkelt, hogy megküzdjön országa elsőbbségéért. Sátán összevonta haderejét, és minden egyes lépésnél támadta Krisztus munkáját.” (Ellen G. White: *Jézus élete*, 255–257. o.)

6 *Milyen fordulópontot jelentett a nagy küzdelemben az, hogy Jézus Emberfiaként is mindvégig hű maradt az igazsághoz, végül pedig döntő erkölcsi győzelmet aratott Sátán felett a kereszten?*

Jel 12,10–12 | Hallottam nagy szózatot az égben, amely ezt mondja: Most lett meg az üdvösség és az erő, a mi Istenünk országa, és az ő Krisztusának hatalma, mert atyánkfainak vádolója levettetett, aki vádolja őket éjjel és nappal Istenünk előtt. Legyőzték [azonban] őt a Bárány vééréért, bizonyágtételük beszédéért, és mert életüket nem kímélték mind halálig. Annakokáért örüljetek, egek, és akik lakoztok azokban! Jaj a föld és a tenger lakosainak, mert leszállt az ördög hozzátok, nagy haraggal teljes, mint aki tudja, hogy kevés ideje van.

.....

.....

„A sátáni erők összeesküdtek a gonosz emberekkel, és arra igyekeztek rávenni a népeket, hogy Krisztust tartsák a bűnösök között a legnagyobbnak, és tegyék a megvetés tárgyává. Az első lázadó lelkülete itatta át azokat, akik ki-gúnyolták a kereszten függő Jézust. Sátán betöltötte őket aljas és visszataszító beszédekkel. Gúnyolódásaikat ő ihlette. Mindezzel azonban semmit sem ért el. Ha akár egyetlen bűn is találtatott volna Krisztusban, ha a legkisebb mértékben is enged Sátánnak, hogy megmeneküljön az ir-tózatosságtól, akkor Isten és ember ellensége diadal-maskodott volna. Jézus azonban lehajtotta fejét és meghalt, miközben rendíthetetlenül megtartotta hitét és Isten iránti engedelmisségét... Sátán látta, hogy álruhája szétszakadt... Gyilkosnak mutatta be magát... Sátán és a mennyi világ között a kapcsolat utolsó láncszeme is elszakadt.

Az angyalok örülhettek, amikor a Megváltó keresztségére tekintettek... Tudták, hogy a bűn és Sátán megsemmisítése bizonyossá lett, Isten a világmindenséget örökre biztonságossá tette. Sátán azonban még nem pusztult el... Az emberek érdekében még léteznie kell: meg kell látniuk a világosság Fejedelme és a sötétség fejedelme közötti el-lentétet. Választaniuk kell, hogy kit akarnak szolgálni.” (Ellen G. White: *Jézus élete*, 760–764. o.)

A nagy küzdelem alakulása az apostoli kortól a constantinusi fordulatig

1

Hogyan jellemezte Jézus az első keresztény korszak hívőit, azokat, akik az Ő oldalára álltak a nagy küzdelemben?

Jel 2,2–3.6 | Tudom a te cselekedeteidet, fáradozásodat, állhatatosságodat, és hogy nem szenvedted a gonoszokat, [mert] próbára tetted azokat, akik apostoloknak mondják magukat, de nem azok, és hazugoknak találtad őket. Állhatatos vagy, [sokat] elviseltél a nevemért, és nem fáradtál el... megvan nálad, hogy gyűlölöd a nikolaiták cselekedeteit, amit én is gyűlölök.

.....

.....

.....

.....

A hívő életben gyakorolt állhatatosság mellett miért annyira hangsúlyos a gyülekezet tisztaságának megóvása, a gonoszok és a „hazug apostolok” próbára tétele? Mit gyűlöl Jézus, és Őt követve mit kell nekünk is gyűlölnünk?

Az egyháztörténelem jelképes országútján Efézus az első állomás. Az efézusi gyülekezet angyalához, lelki vezetőjéhez/vezetőihez intézett üzenetében Jézus az i. sz. 31-től – halála és felátadása idejétől – kb. az I. század végéig tartó első keresztény korszak hívóiról ad pontos leírást.

Már az üzenet kezdete, felütése nagyon bátorító, vigasztaló lehetett e keresztények számára: „Tudom a te cselekedeteidet.” Az apostolok cselekedeteiről írott könyv és az apostoli levelek is arról tudósítanak, hogy sokszor félreértették, félreismerték, illetve hamis színben tüntették fel őket a nagy Ellenség által felhasznált emberek, s így akarták elrettenteni őket a küldetésüktől. Ők azonban kitartóan fáradoztak embertársaik lelki javaiért, mígnem azt mondhatták róluk, hogy „betöltötték Jeruzsálemet a tudományukkal” (Ap csel 5,28).

Állhatatosságuk említése mellett külön kiemeli az üzenet, hogy „nem fáradtak el” a jó cselekvésében. Az emberi természetre sajnos nagyon is jellemző a kitartás hiánya. Az első keresztények azonban nem engedtek természetük lehúzó erejének, nem adták meg magukat ennek a belső ellenségnek, s a külső ellenségnek sem engedték, hogy eltántorítsa őket Jézus nevéért vállalt szolgálatuktól.

Az őskeresztény korban is nagyon gyorsan megjelentek a hamis tanítások. Ez a korszak sem azért volt tiszta, mert ilyenek még nem léteztek, hanem azért, mert felvette a küzdelmet ellenük, és nemcsak gyülekezetként, hanem ki-ki személyesen is. Nem hittek az ékesszóló beszédeknek és a megtévesztő okfejtéseknek, melyet a nikolaiták képviseltek. Ezúttal is megfigyelhetjük a Biblia pontos szóhasználatát. E korszak hívói a nikolaiták cselekedeteit gyűlölték, nem a nikolaitákat. Sohasem szabad az embert, még az ellenségeinket sem gyűlölnünk. Az Ige félreérthetetlenül határozza meg a gyűlölet tárgyát.

„A nikolaiták olyan tévtanítók voltak, akik azt vallották, hogy a test cselekedetei nem szennyezik be a lélek tisztaságát, vagyis minden bűnre mentséget találtak, mint később a manicheusok. Valószínűleg gnosztikus tanítók, talán egy Nicolaus nevű mester követői lehettek, az ókori egyházatyáktól (Hyppolitus, Irenaeus) rekonstruálható elveik alapján azt mondhatjuk, hogy a későbbi, eltorzuló kereszténység szinte mindent átvett a tanításaikból. Az efézusi levélben még csak »cselekedeteket« olvasunk, a harmadik, pergámumi levélben már »tanítás«-t (2,15). Örök törvényszerűség: a feddés nélkül hagyott gonosz cselekedeteket az arcátlanság csakhamar hamis tanításokká duzzasztja.” (Reisinger János: *Miről szól a Jelenések könyve?* Bibliaiskolák Közössége, Budapest, 2005, 30. o.)

2

Hogyan vitte tovább, illetve árnyalta, mélyítette az efézusi levélben adott jellemzést az első pecsét felnyitásáról szóló látomás?

Jel 6,1–2 | Ezután láttam, hogy amikor a Bárány felnyitott egyet a hét pecsét közül, a négy élőlény egyike ezt mondta mennydörgésszerű hangon: Jöjj!¹ Ekkor láttam, íme kijött egy fehér ló, a rajta ülőnél íj volt, korona adatott néki, és kijött győzőként, hogy győzzön.

.....

.....

.....

1 Pontosított fordítás szerint.

Hogyan azonosíthatjuk a látomás egyes elemeit? Mit jelképez a fehér szín, az íj és a korona? Mire utalhat a különleges kifejezés: „kijött győzőként, hogy győzzön”?

Az egymást követő lovasok Jelenések könyve 6. fejezetében a Krisztus és Sátán között folyó nagy küzdelem egyes szakaszait ábrázolják, amely Krisztus halála és feltámadása óta a hívő egyház körül folyik. Mindenkor lelki, erkölcsi természetű ez a küzdelem, noha külső háború formáját is magára öltheti.

A **fehér szín** a tisztaságot jelenti. Azért lehetett ilyen diadalút az őskereszténység korszaka, mert először önmaguk felett győztek. Úgy éltek, ahogy Krisztus élt, azaz a tanításukon kívül a valódi életszentség tisztasága is jellemezte őket. Az efézusi gyülekezetnek írt levéllel párhuzamos ez a szemléltetés. Azóta sem volt ilyen „fehér” korszaka a kereszténységnek. Az emberi történelem végső időszakában jön létre még ehhez hasonló „megfehéredés” (Dn 12,10; Jel 19,8).

Az **íj** kétségtelenül az üzenetet, Isten Igéjét jelképezi. A Szentírás gyakran hasonlítja fegyverhez az Úr szavát: Eféz 6,17/b; Zsid 4,12; Ésa 49,2. Jézus Krisztus evangéliuma több mint csendes, elrejtett igazság. A zsoltáríró is erről tesz bizonyosságot: „Kösd derekadra kardodat, vitéz! Ékességben haladj diadalal, az igazságért, szelídségért és jogért... nyilaid jelesek, népek hullanak eléd...” (Zsolt 45,4–6)

A **koronának** fordított szó az eredeti görög szövegben: *stephanos*, ami nem uralkodói jelvényt, hanem győzelmi koronát jelent.

A lovas **„kijött győzőként, hogy győzzön”**. A leginkább hangsúlyozott jellemvonása lovasnak tehát az, hogy ellenállhatatlan, biztos győzelemre hivatott. Az a megállapítás, hogy győztesként jön ki, azaz lép a cselekvés színterére, előzetes belső,

erkölcsi győzelemre mutat. Arra történik utalás, amit a fehér szín is kiemel: a belső tisztaságra, a bűn feletti győzelemre. A megkoronázott fehér lovas, aki „kijött győzve, hogy győzön”, találóan jellemzi az evangélium diadalát az I. században.

Néhány példa arra, hogy a régi Biblia-magyarázók hogyan értették ezt a jelképet:

Victorinus Jelenések könyvéről szóló művében a következőket írta: „Miután az Úr a mennybe ragadtatott, elküldte a Szentlelket, és munkája által az Ige emberszíveket érintett – mint a nyíl – a hitelenség legyőzésére... Ezért a fehér ló az Ige prédikálása, a Szentlélek befolyása alatt, az egész világon.” (Idézi L. E. Fromm: *Atyáink prófétai hite*, I., 339. o.)

Henrik Bullinger, Kálvin tanítványa írja: „A fehér ló Isten Igéjének örömteljes hirdetése, illetve az evangélium sikeres prédikálása.” (Idézi M. Böttcher: *Weg und Ziel der Gemeinde Jesu*, 1978.)

A kereszténység rendkívül gyors terjedése a Római Birodalomban az I. század folyamán bámulatos történelmi jelenség volt. Edward Gibbon történész a következő leírást adja a kereszténység gyors térhódításáról: „A kereszténység győzelmi hadjárata nem ért véget a római impérium határainál. Az új vallás száz évvel isteni alapítójának halála után a lakott föld minden részét elérte. Róma városában több mint ötvenezer, Antiochiában mintegy százezer keresztény élt, az egész birodalomban ötmillióra becsülték a keresztények számát.” (Idézi M. Böttcher: *A Római Birodalom hanyatlása és bukása*, 99. o.)

3

Hogyan figyelmeztette az isteni üzenet már az őskeresztény korszak hívóit egy rejtett – szinte észrevétlen, mégis veszélyes – belső romlás megindulására?

Jel 2,4–5 | Mégis van panaszom ellened: elhagytad az első szeretetedet! Emlékezz tehát, hogy honnét estél alá! Térj meg, és az előbbieik szerint cselekedj! Ha nem [térsz meg], akkor eljövök hozzád, és kimozdítom lámpásodat helyéből. [Így lesz], ha nem fogsz megtérni.²

Vö. Jer 2,2 | Menj el, és kiálts Jeruzsálem füleibe, mondván: Ezt mondja az Úr: Emlékezem reád, gyermekkorod ragaszkodására, mátkaságod szeretetére, amikor követtél engem a pusztában, a még be nem vetett földön.

Vö. Hós 6,4 | Mit cselekedjem veled, Efraim? Mit cselekedjem veled, Júda? Hiszen szeretetetek olyan, mint a reggeli felhő és mint a korán múló harmat.

.....

.....

.....

.....

Milyen bibliai hasonlat segít megérteni az „első szeretet” fogalmát? Hogyan veszi lehetjük ezt el, illetve hogyan szerezhethetjük vissza?

„Az *első szeretet* fogalmát az egész Biblián végigvonuló hasonlat fényében értjük meg, amely Krisztus és egyháza viszonyát házassági kapcsolathoz hasonlítja. (Lásd Énekek éneke; Hóseás 1–3. fejezete; Efézusi levél 5,25–32.) Az első szeretet az igaz, tiszta szeretet a vőlegény és a menyasszony, illetve a férj és feleség között, kapcsolatuk kezdeti szakaszában...

2 Pontosított fordítás szerint.

Az első szeretet hanyatlása ismert jelenség. Nem jelenti a kapcsolat teljes kihűlését, az érintettek egymásról való gondolkodásának alapvető megváltozását. Nem magyarázható pusztán a körülmények változásával. Látszólag nincs oka és azonnali következménye sem. Valójában súlyos, veszélyes romlás. Az első szeretet elhagyásának a gyökere minden bizonnyal a bűn miatt megromlott emberi természetben keresendő. A már megnyert értékkel, önzetlen szeretettel hajlamosak vagyunk könnyelműen bánni: próbára tenni a teherbíró képességét, sőt visszaélni vele.

A bűnnel fertőzött emberi lénynek ez a rútsága nemcsak a másik emberhez, de az Istenhez való viszonyban is könnyen kiütközik. A megtérés idején oly tisztán látja az ember a megváltó áldozat hallatlan értékét, Isten szeretetének lenyűgözően csodálatos voltát a maga méltatlanságához képest. Mélyen vágyakozik ezt teljes szívből viszonzni. Később – noha Isten szeretete változatlan marad, sőt az ember mindinkább növekvő ismeretet és tapasztalatot szerezhet róla – mégis langyossá, közönyössé tud válni, ha nem »vigyáz és imádkozik«, ha nem ápolja magában tudatosan a hálás emlékezést Krisztus áldozatára és a már elnyert nagy kegyelemre, valamint ha nem növekszik állandóan tovább Isten megismerésében az Ige által. (Az Isten szeretetében, ismeretében való ideális növekedés leírását lásd Eféz 3,16–21-ben.) Az Isten iránti buzgó, hálás szeretet azonos az élő hittel, azzal a belső magatartással, ami nélkülözhetetlen az ember részéről ahhoz, hogy Isten megváltó kegyelme munkálkodni tudjon benne, érte és általa.

Egy parányi, emberi szem számára láthatatlan »repedés« tehát már jelentkezett az őskereszténység életében. Jézus csatlakozhatatlanul rámutatott erre. Ő tudta, hogy ez a látszólag kicsiny fogyatkozás a lényegét érinti, és beláthatatlan romlás

kezdete lesz, ha még idejében nem történik visszatérés ebből az állapotból.” (Vankó Zsuzsa: *Jézus Krisztus apokalipszise*, I., 84–85. o.)

„Idő múltával azonban lanyhulni kezdett a hívők buzgalma, Isten és egymás szeretete. Hidegség lépett a gyülekezetbe. Viszályok támadtak, és sokan nem tekintettek többé Jézusra mint hitük szerzőjére és bevégezőjére. A tömegek, melyeket meggyőzhettek és megtéríthettek volna, ha hűen gyakorolják az igazságot, intés nélkül maradtak. Az igaz tanú ekkor üzenetet küldött az efézusi gyülekezethez. Hidegségük a lelkek megmentése iránt azt mutatta, hogy elveszítették az első szeretetet, mert senki nem szeretheti Istent teljes szívével, értelmével, lelkével és erejével anélkül, hogy azokat is ne szeretné, akikért Jézus meghalt. Isten felhívta őket, tartsanak bűnbánatot, s tegyenek úgy, mint előbb, különben elmozdítja helyéről gyertyatartójukat.” (Ellen G. White: *Bizonyágtételek a gyülekezeteknek*, VI., 422. o.)

Mi emelte ki az első gyülekezetet szeretete meggyengüléséből? Hogyan történt a lámpásuk kimosztítása, megrázása? Milyen megoszlás vette kezdetét már ebben a korszakban?

4

Jel 2,9–10.11/b | Tudom üldöztetésedet, szegénységedet – de gazdag vagy –, és azok káromlását, akik zsidóknak mondják magukat, de nem azok, hanem a Sátán zsinagógája. Semmit ne félj azoktól, amiket szenvedned kell! Íme a Sátán (Vádoló) börtönbe fog vetni közületek [egyeseke]t, hogy megpróbáltassatok, és tíz napig tartó nyomorúságotok lesz. Légy hű egészen a

halálig, és én az élet koronáját fogom adni néked! ...A győzőnek nem árt a második halál!

Jel 6,4 | Amikor felnyitotta a második pecsétet, hallottam, hogy a második élőlény szólt: Jöjj! Ekkor előjött egy másik, egy tűzvörös színű ló, és adatott a rajta ülőnek, hogy elvegye a békességet a Földről, hogy az emberek egymást öldököljék, és egy nagy kard adatott neki.

.....

.....

.....

Mi jelenti az igazi gazdagságot Isten szemében? Miért nem kell félniük a keresztényeknek a szenvedésektől? Miért enged meg Isten olykor súlyos megpróbáltatásokat is?

Az elveszített első szeretet visszanyerését szorgalmazta János apostol első levele is e korszak végén, ami jelentős dokumentuma annak, hogy Jézus milyen messzemenően gondot viselt népére, és hogyan újíttotta, erősítette meg felhívását. A gyülekezet élete azonban csak a kezdődő üldözések hatására – a Római Birodalom keresztényüldözéseinek viharában – változott meg kedvező irányban.

Jézus határozottan szól ebben az üzenetben arról, hogy a szenvedés Sátántól, a Vádolótól származik. Isten, ha megengedi is, korlátok közé szorítja a megpróbáltatásokat (vö. 1Móz 2,17; 1Kor 10,13). Az a tény, hogy megengedi, magában foglalja azt is, hogy erőről is gondoskodik, s így méltóképpen viselhetjük el (Ap csel 7,56–60). A Biblia nagy szenvedői közül egyik sem panaszkolt fel Istennek, amit el kellett szenvednie, sőt megtisz-

tulva, erkölcsileg megerősödve jöttek ki a megpróbáltatásokból (Jn 8,56; Jób 42,1–5). Másrészt Isten a világegyetem színe előtt „perelte le perüket”, tett bizonysgot a Vádolóval szemben is igaz voltukról (Zsolt 35,1; Siral 3,58; Mik 7,7–9).

A szenvedéseket nem kerülhetjük el ebben a földi világban. Ha azonban nem saját bűneinkért és azok következményeiért kell szenvednünk, akkor „*ne szégyelljük, sőt dicsőítsük azért Istent*” (1Pt 4,16).

Az élő, „*tűzben megpróbált*” hit teszi értékké, lelkileg gazdaggá az embert (Jel 2,9; Jel 3,18/a; 1Pt 1,7), illetve a mély, személyes hit kelti fel a külvilág ellenségeskedését és gyűlöletét. Mindkét törvényszerűség egyenlőképpen igaz.

„Ugyanakkor egy rejtett megoszlás már ebben az időszakban kezdetét vette. A kereszténység egységes volt ugyan, de az üldözéseket sokan csak megalkuvással vélték túlélni. Voltak, akik életüket adták Krisztusért. Voltak azonban, akik a túlélés fejében megtagadták Urukát. Ez utóbbiak »káromolták« a hűségeket, magukat igaz keresztényeknek állították – *»akik azt mondják, hogy ők zsidók (a zsidó, Izrael jelképes jelentésben: a mindenkori hívő nép), és nem azok, hanem a Sátán zsinagógája«* (2,9/b). Ez az ekkor még csupán rejtett megoszlás tátongó résszé szélesedett a következő korszakban.” (Reisinger János, i. m., 32. o.)

Hogyan látta előre Jézus azt a drámai változást, amely az üldözések megszűnése után következett be?

Jel 2,13–14 | Tudom a te cselekedeteidet, és hogy hol laksz: ahol a Sátán királyiszéke van. Mégis megtartod nevemet, és nem tagadtad meg a bennem való hitet, az én hű tanúm,

Antipas napjaiban sem, aki megöletett nálatok, ahol a Sátán lakik. De van egy kevés panaszom ellened, mert vannak ott nálad olyanok, akik a Bálám tanítását tartják, aki Bálákot tanította, hogy vessen botránykövet Izrael fiai elé, hogy egyenek a bálványáldozatokból és paráználkodjanak.

.....

.....

.....

Hogyan történhetett meg a kereszténység történelmi eltorzulása, s milyen jellegzetes veszélyeket leplez le a pergámumi üzenet ezzel kapcsolatban örökérvényűen, a mostani időre nézve is?

I. sz. 313-ban, a 10 prófétai napig, vagyis 10 évig tartó nyomorúság (Jel 2,10) után, a súlyos üldözések végén Constantinus híres milánói rendeletében szabad vallásgyakorlatot engedélyezett a keresztények számára. Az üldözések után, hirtelen váltással, még e században (380) államvallássá tették a kereszténységet. Az üldözött felekezetből csakhamar a világi hatalommal összeshövődő, üldöző felekezet lett. A pergámumi levél a kereszténység történelmének máig ható, legnagyobb fordulatot előidéző korszakát világítja meg. Ekkor vált el a krisztusi kereszténységet képviselő gyülekezetektől a hatalmi kereszténység. Ez volt az az időszak, melyben a szeretet hatalmát a hatalom szeretete váltotta fel a kereszténység döntő részének életében. „*Sátán királyi széke*” felállított a kereszténység területén, „*Sátán lakik*” nálatok (2,13) – mondja Jézus másodszor is.

A világi és az egyházi történetírás „Nagy Konstantin-i fordulat” néven ismeri ezt a változást, és általában pozitív előjellel

látja el. Ennek jegyében tartottak 2013 novemberében, az esemény 1700. évfordulója alkalmával Magyarországon is konferenciát a történelmi egyházak képviselőivel.³ Úgy vélik, a római államhatalom belátta, amit ekkorra be kellett látnia: a kereszténységet nem tudja elpusztítani, jobb tehát, ha kibékül vele. Győzött Jézus Krisztus ügye – ez a rövid következtetés, melynek azonban minden bibliai prófécia ellentmond.

„A pergámumi levél Bálámnak, az egykor igaz próféta hitehagyásának történetére visszautalva érzékelteti a helyzetet. Bálám, az i. e. XV. században élt próféta a pénz hatására állt rá, hogy Izráel népére átkot mondjon. S amikor négy ízben sem sikerült az átkomondás – hiszen átok helyett áldás jött ki a száján –, azt tanácsolta Báláknak, a moábita királynak, hogy küldje a zsidó fiatalokhoz a maga népe erkölcstelen ifjúságát ünnepegni és mulatni (4Móz 22–24. fej. és 31,16). Ha nem megy külső erővel egy nép szétzüllesztése, belülről kell szétverni. Sántán hol »ordító oroszlán« (1Pt 5,8), hol viszont »világosság angyala« (2Kor 11,14). S ez utóbbi minőségében kétségkívül megéjtőbb és sikeresebb.

Jézus pergámumi levele nem az így kialakult hatalmi kereszténységnek szól – ez csak mintegy fölsejlik a háttérben –, hanem a IV–VI. század idején élt hűséges hívőknek, akiket megfedd azért, mert engedik végbemenni ezt a folyamatot. Az akkori idők Krisztushoz továbbra is ragaszkodó keresztényei valóban tudatában voltak a szemfényvesztő átalakításnak. (...) Érzékelték, hogy a testi üldözések időszakát a lelkiismereti terror ideje váltja fel, és aki nem ért egyet a hatalmi egyházzal, nem vesz részt a Bibliával ellentétes kultuszokban, az rövidesen

3 <http://www.magyarkurir.hu/hirek/konferencia-milanoi-ediktum-1700-evforduloja-alkalmabol>

az üldözések céltáblája lesz. Jézus megróttá az akkor élő lelki közösségét amiatt, hogy nem lépett föl határozottabban a torzulással szemben, sőt, az első korszakban gyűlölt nikolaiták »cselekedetei«-ből »tanítás«-t engedett formálni, és megtúrte soraiban az ilyen igehirdetőket (2,14–15, vö. 2,6; 2Jn 9–11).” (Reisinger János, i. m., 34. o.)

6 *Mi volt a legnagyobb lelki kár, amely a kereszténységet érte a constantinusi fordulat idején?*

Jel 6,5–6 | Amikor felnyitotta a harmadik pecsétet, hallottam, hogy a harmadik élőlény mondta: Jöjj! Ekkor láttam, hogy íme egy fekete ló jött elő, és a rajta ülőnek egy mérleg volt a kezében. Hallottam azt is, amint a négy élőlény közül egy hang ezt kiáltotta: A búzának mércéje egy dénár, az árpának három mércéje egy dénár, de a bort és az olajat ne bánts!d!

.....

.....

.....

Hogyan fejezte ki ez a látomás a menny véleményét a IV. századi nagy fordulatról? Mit jelentenek az egyes jelképek?

A fekete szín a gyász, a bukás jelképe. A mérleg az Isten előtt való megmérést jelképezi (Dn 5,27). Jézus ítélete szerint a keresztény közösségek többsége elesett ebben az időszakban. Elfogadták a pergámumi levélben szereplő „Bálám tanácsát” – szövetségre léptek a pogánysággal. Ennek a hitehagyásnak a súlyos

következményei mindenestül beérlelődtek a következő időszakban. Ez a bukás indítottá útjára a lelki éhínséget a Földön. A 6. versben szereplő búza és árpa ára a korabeli pénzeszközök értékét ismerve rendkívül magasnak látszik. Ha drága a gabona és a kenyér, akkor éhínség dűl. A Biblia jelképes nyelvezetében ez azt jelentheti, hogy az „élet kenyeréről” (Jn 6,48), Jézusról és az írott Igéről vajmi keveset tudnak ekkor az emberek – hozzáférhetlenné lesznek nagy tömegek számára. Csupán az „*elrejtett manna*” (Jel 2,17) áll rendelkezésre ekkor. Sátánnak nem sikerült teljesen elhallgattatnia az evangéliumot, és a Szentlélek munkáját sem korlátozhatta (= „de a bort és az olajat ne bántsd”).

„Mi vezett el tulajdonképpen ebben a korszakban, a constantinusi fordulat idején, amikor a keresztény egyház a világi hatalommal szövetkező birodalmi egyházzá lett? Erre mutat rá a harmadik lovashoz kapcsolódó további jelképes ábrázolás, illetve kijelentés. János apostol egy mérleget látott a lovas kezében, majd szózatot hallott a négy élőlény közül, mintegy magyarázó megjegyzésként. A szózat »mércek«-ről beszél, tehát kétségtelenül közvetlen kapcsolatban van a mérleggel, amit a lovas a kezében tartott. »A búzának mérceje egy dénár, az árpának – a kevésbé értékes kenyérgabonának – három mérceje egy dénár«, mondja a mennyei szózat. Egy mérce gabona egy ember napi fejadagjának, létszükségletének felel meg, egy dénár pedig egy napszamos napi bére volt abban az időben... A korszakban általános ínségről, az alapvető élelmiszerek súlyos hiányáról szól tehát a mennyei szózat. A búza, a kenyérgabona Isten lelki táplálékul szolgáló Igéjének jelképe a Szentírásban (Jer 23,28; Lk 8,11; Mt 4,4). Eszerint a mérleg és a szózat lelki éhínséget jelent be, vagyis azt, hogy Isten Igéje nehezen hozzáférhetővé válik ebben a korszakban, csak kevesen és csak drága áron tudnak hozzájutni.

Ezek után már választ adhatunk arra a kérdésre, hogy mit tekinthetünk a legnagyobb kárnak vagy veszteségnek a kereszténység államvallássá alakulása utáni időben. Az alapvető lelki eledel, Isten Igéje veszett el. Az Igét el kellett hallgattatni, mintegy ki kellett vonni a forgalomból, hiszen kárhoztatta volna azt a sokoldalú és mélyreható hitehagyást, ami bekövetkezett. Olyan egyházi tanításoknak kellett elfoglalniuk az Ige helyét, amelyek igazolták a pogánysággal és a világi hatalommal való szövetkezést. Milyen szomorú, sőt tragikus változás! Látzólag diadalmaskodott a kereszténység, mert a császári trón mellé emeltetett, ugyanakkor a fekete éhség korszaka köszöntött be a legfontosabbat, a lényegét illetően, mert elvétellett a valódi lelki táplálék a gyülekezetektől.” (Vankó Zsuzsa: *Jézus Krisztus apokalipszise*, II., 78–80. o.)

A nagy küzdelem a középkorban, az 1260 éves időszak folyamán

Hol és milyen formában tartalmazza a Biblia az 1260 éves időszakra vonatkozó kijelentéseket?

1

Dn 7,25 | Sokat szól a Felséges ellen, és a magasságos egek szentjeit megrontja, és véli, hogy megváltoztatja az időket és törvényt; és az ő kezébe adatnak egy évig, két évig és fél évig.¹

Dn 12,7 | Hallottam a gyolcsba öltözött férfit, aki a folyóvíz felett volt, hogy felemelte az ő jobb kezét és bal kezét az ég felé, és megesküdött az örökké élőre, hogy egy évig, két évig és fél évig, és mikor elvégezik a szent nép erejének rontását, mindezek elvégeztetnek.

Jel 11,2 | A tornácot, amely a templomon kívül van, kihagyd, és azt meg ne mérd; mert a pogányoknak adatott, és a szent várost² tapodják negyvenkét hónapig.

Jel 11,3 | Adom az én két tanúbizonyosságomnak, hogy prófétájanak, gyászruhákba öltözve, ezerkétszázhatvan napig.

Jel 12,6 | Az asszony pedig elfutott a pusztába, ahol Istentől

1 A Károlyi-fordításban szereplő „ideig, időkig, fél időig” helyes fordításban: „egy évig, két évig, fél évig”.

2 Vö. „Elhullanak fegyvernek éle által, és fogva vitetnek minden pogányok közé; és Jeruzsálem megtapodtatik a pogányoktól, míglen betelik a pogányok ideje.” (Lk 21,24) Jeruzsálem, a szent város jelképes értelemben a mindenkori hívő népet jelenti.

készített helye van, hogy ott táplálják őt ezerkétszázhatvan napig.

Jel 12,14 | Adatott az asszonynak két nagy sasszárny, hogy a sárkánykígyó elől elrepüljön a pusztába az ő helyére, hogy ott táplálják őt egy évig, két évig és fél évig.

Jel 13,5 | Adatott néki nagy dolgoknak és káromlásoknak szóló szája; és adatott néki hatalom, hogy cselekedjék negyvenkét hónapig.

.....

.....

.....

Vajon miért szól a Biblia hét alkalommal is erről az időszakról, s miért adja meg három különböző változatban? Mi lehet az időszak kezdő- és végpontja meghatározásának a logikai alapja?

Minden bizonnyal a jelentősége indokolja azt, hogy a Biblia hétszer is ad kijelentést az 1260 éves időszakról. Több mint fél évezred távolságból is – Dániel és Jelenések könyvében – ugyanarról a történelmi időszakról szólnak ezek a kijelentések, más-más szempontból bemutatva azt. A hét kijelentés gondos egybevetésével, a szövegösszefüggések vizsgálatával, illetve a középkor történelmének ismeretében az azonosítás egyértelmű, elteveszthetetlen. Attól a pillanattól, hogy a bizánci, kelet-római császár, Justinianus i. sz. 538-ban Belizár által hatalmat adott Róma püspökének, 1798-ig, amikor a Francia Köztársaság nevében Berthier tábornok elvette azt, pontosan 3 és fél év (= 42 hónap, azaz $360 \times 3,5 = 42 \times 30 = 1260$ nap) = 1260 év telt el a történelemben. Az időmeghatározás logikai alapja tehát az,

hogy az egyházi hatalom az abban az időben legerősebb világi hatalomtól kapja, illetve visszavonja tőle a teljhatalmat.

A próféciaát három változatban adja meg a Szentírás, minden bizonnyal azért, hogy olvasója alaposan, kitartóan kutasson értelme után. A 3 és fél év (360 napos évekkel számolva), illetve a 42 hónap – 30 napos hónapokkal számolva – 1260 esztendőt ad ki. Az 1260 nap a prófétai nap = év elv szerint esztendőkkel azonos: 4Móz 14,34; Ezék 4,6/b.

Milyen lelki és fizikai megpróbáltatásoknak voltak kitéve ebben a korszakban az Igéhez hűségesen ragaszkodók?

2

Jel 2,20 | Panaszom³ van azonban ellened, mert megengeded annak az asszonynak, Jézabelnek, aki prófétának mondja magát, hogy tanítson és elhitesse az én szolgálóimat, hogy paráználkodjanak, és egyenek a bálványáldozatokból.

Jel 6,9–11 | Amikor felnyitotta az ötödik pecsétet, azokat a lelkeket láttam az oltár alatt, akiket Isten Igéje miatt ölték meg, és a bizonyágtételért, ami náluk volt. Ezt kiáltották hangos szóval: Meddig nem ítélsz még, te szent és igaz Úr, hogy számon kérd vérünket e föld lakóin? Ekkor fehér ruha adatott nekik egyenként, és szózat szólt hozzájuk, hogy nyugodjanak még egy kis ideig, míg be nem telik szolgatársaik és testvéreik száma, akiknek hozzájuk hasonlóan meg kell öletniük.

Dn 7,25 | Sokat szól a Felséges ellen, és a magasságos egek szentjeit megrontja, és véli, hogy megváltoztatja az idöket és törvényt, és az ő kezébe adatnak egy évig, két évig és fél évig.⁴

3 Pontosított fordítás szerint.

4 Pontosított fordítás szerint.

.....
.....
.....

Miért lehetett Jézabel alkalmas előképe a középkori egyházi hatalomnak?

„Jézabel nevezetes, vagy inkább hírhedt személy az Ószövetségben. Szidoni pogány királylány volt, akit Akháb, Izráel királya (i. e. 9. század) feleségül vett. (...) Mivel az üzenetben említett Jézabel »prófétának mondja magát és tanít«, bizonyos, hogy egyházi hatalomról van szó. Ezenkívül az asszony mindenkor az egyházat jelképezi. (...) Jézabel arra veszi rá Isten szolgálóit, hogy »egyenek a bálványáldozatokból és paráználkodjanak«. (...) A paráznaság hitehagyó szövetség a világgal, a bálványáldozatok pedig keveredés a pogánysággal.

»Az a panaszom ellened, hogy engedsz annak az asszonynak« – olvassuk az üzenetben (pontosított fordításban). (...) A panasz lényege az, hogy a lelkiismeretükben engednek Jézabelnek, nem utasítják vissza teljesen tanait és a vele való közösséget, s nem protestálnak ellene bizonyoságtevő szóval mások javáért is. (...) Kinek szól vajon itt a panasz? Nyilván ugyanazoknak, akiknek az elismerés is szól. Ezek közül sokan az életük árán is ellene álltak Jézabelnek, ragaszkodva a megismert igazsághoz. Sok őszinte középkori tanító és hívő keresztény azonban, noha értékelte a megismert igazságot és ragaszkodott hozzá, nem különítette el magát teljesen Jézabel befolyásától. (...) A lelkiismereti szabadság megszűnéséért nemcsak az elnyomó hatalom felelős, hanem azok is, akik ellenállás nélkül hagyják érvényesülni a lelkiismereti elnyomást. (...)

A Bibliában megtalálható az a hasonlat, hogy Isten hívő népét úgy öldösk a heves üldözések idején, mint ahogy az áldozati bárányok sokaságát ölték meg egykor az oltáron. (...) A jelképes ábrázolás értelme tehát: Krisztus igaz követőit úgy pusztították ebben a korszakban, mintha egy nagy égőáldozati oltáron ölték volna halomra őket, vérük pedig lefolyt volna az oltár alján lévő csatornába, ahonnét azután »lelkük – azaz ténylegesen a vérük mint életük hordozója – Istenhez kiált« igazságszolgáltatásért (vö. 1Móz 4,10).

»Isten Igéjéért és a bizonyágtételért« ölték meg őket, »amit hordoztak« (pontosított fordításban). Az újszövetségi egyház egész története folyamán, közelebbről a harmadik pecsét felnyitásától fogva, kétféle kereszténység között folyik a harc: a mindent Isten Igéjére alapozó, illetve az egyházi tekintélyre építő kereszténység között, amely utóbbi az Írások fölé helyezi és annak ellenében érvényesíti a maga hatalmát. Minden keresztény számára sorsdöntő kérdés, hogy melyik oldalon áll.» (Vankó Zsuzsa: *Jézus Krisztus apokalipszise*, I. köt., 132–136. o.)

Milyen sokatmondó jelképpel jellemezte még Jézus ezt a hosszú történelmi időszakot?

3

Jel 6,7–8 | Amikor felnyitotta a negyedik pecsétet, hallottam a negyedik élőlény szavát, amint ezt mondta: Jöjj! Ekkor láttam, ímé egy hullaszínű⁵ ló jött elő, a rajta ülő neve Halál, és a Sír követte őt. Hatalom adatott nekik a föld negyedrészn, hogy öljenek fegyver, éhség, döghalál által és a föld fenevadai által.

5 Pontosított fordítás szerint.

.....
.....
.....

Milyen logika lehet abban, hogy a fekete színű lovat hullaszínű ló követi? Milyen állapotokat feltételez ez a szín?

Ebben a képben is legelőször a ló színe ragadja meg a figyelmünket. Úgy tűnhetett ebben a látomássorozatban, hogy az előző lovas fekete színe a mélypontot jelzi. A korszak őszinte hívei is úgy vélhették, hogy a kereszténység nem sülyedhet annál mélyebbre, mint ahová abban a korszakban jutott. A negyedik lovas azonban a bukáson és a gyászon túl a halál és pusztulás uralmát jövendöli. A Károlyi-fordítású Bibliában sárga színű lovasról olvashatunk. Az itt található görög szó – *chloros* – jelentése: 'fakó, halottsárga, zöldessárga'.

Szó szerint „halottsárga”, „hullaszínű” lovasról van tehát szó. Ahogyan a halál beállta után lassan oszlásnak indul egy terem, úgy következett el a „fekete” után a „halottsárga” időszak, melynek nyomában „sír”, „halál”, „éhség”, „fegyver” és a „föld fenevadai” jártak. A thiatirai Jézabel uralmának időszaka volt ez, nyomorúságai szó szerint és jelképesen egyaránt a középkorra illenek. Értelmetlen háborúk, hadjáratok, hódítások, tömeges éhínségek, járványok és a feldúlt területeken Európa-szerre is felbukkanó vadállatok pusztításai éppúgy jellemezték ezt a hosszú történelmi korszakot, mint a gazdasági, társadalmi és kulturális értékek elsatnyulása és pusztulása.

„A pápaság a világ kényura lett. Királyok és császárok hajoltak meg a római pápa rendeletei előtt. Úgy tűnt, hogy

a pápa az emberek földi és örökkévaló sorsát a kezében tartja. Róma tanításait évszázadokon át embermilliók fogadták el fenntartás nélkül, szertartásait tisztelettel gyakorolták, ünnepeit általánosan megtartották; papságát tisztelték és bőkezűen támogatták. A római egyháznak azóta sem volt ennél nagyobb tekintélye, pompája és hatalma.

De »a pápaság dele a világ éjféle volt«. A Szentírás szinte teljesen ismeretlen volt, nemcsak a nép, de a papság körében is. A régi idők farizeusaihoz hasonlóan a pápai vezetők gyűlölték a világosságot, amely leleplezte bűneiket. Miután eltávolították Isten törvényét, az igazság normáját, korlátlan hatalmat gyakoroltak, és gátlástalanul vétkeztek. Eluralkodott a csalás, a kapzsiság és a tékozlás. Az emberek semmiféle bűncselekménytől nem riadtak vissza, ha általa vagyonhoz vagy magas álláshoz juthattak. A pápák és főpapok palotái a legnagyobb erkölcstelenség színhelyei voltak. Egyes pápák olyan felháborító bűnöket követtek el, hogy a világi uralkodók megpróbálták eltávolítani ezeket az egyházi méltóságokat. Európa századokon át egy helyben topogott a tudományok, a művészetek és a műveltség terén. A kereszténységet erkölcsi és szellemi bénultság szállta meg.

A világ állapota a római uralom alatt Hóseás próféta szavainak félelmetes és letagadhatatlan teljesedését mutatja: *»Elvész az én népem, mivelhogy tudomány nélkül való. Mivelhogy te megvetted a tudományt, én is megvetlek téged. (...) És mivelhogy elfeledkeztél Istened törvényéről, elfeledkezem én is a te fiaidról.« » Nincs igazság és nincsen szeretet és nincsen Istennek ismerete a földön. Hamisan esküsznek és hazudnak, gyilkolnak, lopnak és paráználkodnak, betörnek. És egyik vér a másikat éri.«* (Hós 4,6.1–2) Ez lett a követ-

kezménye annak, hogy száműzték Isten Igéjét.” (Ellen G. White: *A nagy küzdelem*, Advent Kiadó, Budapest, 2000, 56–57. o.)

4

Mit tudunk azokról a keresztényekről, akik a thiatirai korszakban is hűek maradtak az eredeti biblikus elvekhez?

Jel 2,19/a | Tudom a te cselekedeteidet, szeretetedet, hűségedet, szolgálatodat, állhatatosságodat...

.....

.....

.....

.....

Mi lehet a magyarázata annak, hogy e korszak hívői szinte ismeretlenek előttünk? Mi az, amit mégis biztosan tudhatunk róluk?

„Nem sokat írtak róluk. Üldözőik vádiratain kívül nem sok nyomát találjuk létezésüknek. Rómának az volt az elve, hogy a tantételeitől és rendelkezéseitől való eltérés minden emléket fel kell számolni.” (White, i. m., 58. o.)

„Kiknek szólnak az elismerés szavai? Kétségtelenül annak az irányvonalnak a folytatóiról van szó, akiket az előző üzenetben úgy jellemezett Krisztus, hogy »az ő nevét megtartották, és hitét nem tagadták meg«. (...) Az idő előrehaladtával növekedés és terebélyesedés jellemezte ezeket a mozgalmakat, tanításban,

cselekedetben, a lelkiismereti szabadságért folytatott küzdelemben, a rájuk nehezedő súlyos nyomás ellenére. (...)

Jézus »szeretetüket és hitüket« említi először. Ezek a hívők ugyanolyan kegyetlen üldözésnek voltak kitéve időnként és helyenként, mint a szmirnai korszak keresztényei. Az Isten és az egymás iránti szeretet megőrzése szempontjából a nyomorúságos, nehéz külső körülmények kedvezőbbek, mint a békesség, a jólét. Ugyanezt mondhatjuk el az élő, valódi hitről: az Istenbe vetett bizalom – a magabizás helyett – jobban kifejlődik a próbák és nehézségek közepette. (...)

Csak mélyen meghajolni tud az ember e hosszú korszak hívő keresztényei előtt, akik olyan rendíthetetlen hűséget tanúsítottak a hitbeli meggyőződéshez való ragaszkodásban és az evangéliumhirdetés munkájában. Semmilyen körülmény vagy ellenállás nem törte meg kitartásukat. Még a máglyák tüze sem tudta megsemmisíteni állhatatosságukat.

Luther Márton kinyomtatta John Purvey (kb. 1354–1428) apokalipszismagyarázatát 1528-ban, Wittenbergben. Purvey, a nagy angol előreformátor, John Wyclif hűséges barátja és munkatársa volt. (...)

Luther látta el a művet előszóval, amelyben többek között ezt írja: »Sok esztendővel előttünk oly sokan és oly nagy emberek – akiknek az emlékezete örök – ...a legkegyetlenebb kínzásokat szenvedték, s mégis bátran és hűségesen kitartottak az igazság megvállalásában. Mi ma sokkal tanultabbak és szabadabbak vagyunk, mint amilyenek ők voltak. Szégyellnünk kellene magunkat azért, hogy ők, akiket nagy barbárság vett körül és akiket fogságban tartottak, mennyivel derekabbak és bátrabbak voltak, mint amilyenek mi vagyunk.« (Idézi L. E. Froom: *The Prophetic Faith of our Fathers – Atyáink prófétai hite*, Washington, 1948, II. köt. 94–95. o.)

»*És szolgálatozat*« – folytatódik Jézus felsorolása. A missziós buzgalom, az Isten országa ügyéért vállalt önfeláldozó erőfeszítések tekintetében csak az első keresztény korszakkal vehető össze a biblikus hívők odaadó igyekezete ebben a korszakban.

A valdensek például – mozgalmuk csúcspontján – tervszerűen, kettésével küldték ki misszionáriusukat Európa minden részébe. (...)

A 11. századig csendesesen, magukba zárkózva éltek a Cotti Alpokban, Olaszországban és Franciaország határvidékén, őrizve ősi keresztény hitüket. (...) A 12. századtól fogva azonban már erőteljes missziótevékenységet folytattak, miközben az inkvizíció szüntelenül irtotta őket... A 14. században egész Angliára nagy hatást gyakorolt John Wyclif (1324–1384) mozgalma. (...)

Wyclifet a »reformáció hajnalcsillaga« néven szokás említeni mind a mai napig. Az ellene irányuló támadások életében nem értek célra, de a halála után is erős lollard mozgalomnak már rengeteg mártírja volt. A következő század elejétől kibontakozó csehországi huszita mozgalom lényegében wyclifizmus volt. Husz Jánost (1369–1415) – aki szintén pap és a prágai egyetem tanára volt – Wyclif iratainak olvasása tette reformátorrá. Huszt a konstanzi zsinat máglyahalálra ítélte. Bátran, hitét töretlenül megőrizve halt meg. A nyomában kibontakozó mozgalom még erőteljesebb és kiterjedtebb lett, mint az angliai wyclifita vagy lollard mozgalom volt.” (Vankó Zsuzsa, i. m., 122–125. o.)

„Az utókor soha nem fogja megtudni, hogy milyen sokat köszönhet a világ ezeknek az embereknek. Eretneknek bélyegezték őket. Indítékaikat megkérdőjelezték, jellemüket befeketítették, írásaikat betiltották, elferdítették vagy meg-

változtatták. Ők mégis szilárdan kitartottak, és hitüket századról századra minden eljövendő generáció számára szent örökségként tisztán őrizték meg. A mennyei könyvek megörökítették mindazt, amit Isten népe a Róma hatalomra jutása utáni sötét századokban átélt.” (White, i. m., 58. o.)

Hogyan erősödött a névtelen hitvallók közössége és mozgalma az évszázadok során?

5

Jel 2,19/b.28 | ...A te utolsó cselekedeteid többek az elsőknél. ...és adom annak a hajnalcsillagot.

.....

.....

.....

Mit fejez ki az, hogy Thiatira maradékának „utolsó cselekedetei többek az elsőknél”? Kinek, illetve minek a jelképe a hajnalcsillag?

„Mindazonáltal Jézus egyre több olajjal táplálta Thiatira gyertyatartóját. A valdensek után jövő wyclifiták (lollardok), majd a husziták, végül pedig az előreformációs mozgalmak után, a 16. század elejétől kibontakozó nagy – lutheri, kálvini – reformációra tökéletesen illik a megjelölés: »a te utolsó cselekedeteid többek az elsőknél« (2,19/b). Eközben a hatalmivá tortult egyháznak is »adtam néki időt is, hogy megtérjen az ő paráználkodásából, és nem tért meg« (2,22). Ennek beteljesedése lett az egyházi válság 1517 után, majd a hűbéri rendszer válsága

1640–1789 között. A korszakhatárok itt nem merevek, olyanmire nem, hogy már e negyedik levél végén sejteti Jézus, hogy második eljövetele közeledik (»Ami nálatok van, azt tartásotok meg addig, míg eljövök« – 2,25), sőt a Biblia egyik leggyakrabban visszaidézett jövendölését, a 2. zsoltár egyik szakaszát főlemlítve mondja: »És aki győz, és aki mindvégig megőrzi az én cselekedeteimet, annak hatalmat adok a pogányokon. És uralkodik rajtuk vasvesszővel, mint a fazekas edényei szét-törtetnek; amiképpen én is vettem az én Atyámtól.« (2,26–27). Az erre következő »és adom annak a hajnalcsillagot« (2,28) mintegy keretbe fogja az üzenetet, hiszen a 2,19/b-re rímelve, az elő- és reformációs mozgalmak vezéralakjaira céloz; Wyclifet, Luthert és Melanchtont is gyakran nevezték a reformáció »hajnalcsillagának«. Túl azon, hogy e kijelentés a próféciák egyre erősödő hatásáról is vall 2Pt 1,19–21 szellemében.

Hogy a középkor sajnos valóban »sötét« volt – és ez nem csupán a 18. századi gondolkodás eltúlzása, mely a ragyogó görög–római kultúra és a saját kora közötti közbevetésnek tételezte a medium aevumot, azaz a »középkor«-t –, azt a 2,23–24 versek próféciája erősíti meg. Ilyen értelemben olvasunk még a középkorról a hét levél párhuzamos részében, a hétpecsétetes könyv látomásának Thiatirához hasonló negyedik szakaszában (Jel 6,8), a hét trombitaszó-látomás összegzésében (Jel 9,20), de később is (Jel 11,3–10, 12,13–16). A Biblia szerint ugyanakkor a középkori sötétség elsősorban a hitehagyó egyház viselkedése miatt borult a világra.

A reformációs mozgalmak a 4–5. században elkezdődtek, és egyre nagyobb teret hódítottak. Az 1517-ben megindult nagy reformáció néhány évtized alatt Európa lakosságának 60 százalékát az »új hit« (ami valójában az ősi volt) táborába vonzotta.” (Reisinger, i. m., 38–39. o.)

„A »hajnalcsillag adásának« az ígérete egyrészt az éjszakából való felvirradás záloga, egy jobb korszak reménysége, reformációs mozgalmak növekedése jelezte a hajnal közeledtét. (...)

A korszak vége felé érezhetően csökkent a vallási zsarnokság ereje, a lelkiismereti szabadsághoz való jogot már nem lehetett olyan könnyen eltaposni, mint korábban. Másrészt a hajnalcsillag magát Krisztust is jelképezi: *»Én Jézus küldöttem az én angyalomat, hogy ezekről bizonysgot tegyen néktek a gyülekezetekben. Én vagyok Dávidnak ama gyökere és ága: ama fényes és hajnali csillag.«* (Jel 22,16) A Krisztusról való nagyobb ismeret és a vele való mélyebb közösség ígérete is benne foglaltatik tehát e prófétikus kijelentésben. A 16. századi reformáció által teljesedett elsődlegesen ez az Ígéret. Mindenekelőtt Luther, de az ő reformtársai is visszahelyezték Krisztust, az ő evangéliumát a maga helyére, az igehirdetés, az egyházi élet és a személyes hit központjába.” (Vankó Zsuzsa, i. m., 141. o.)

Milyen lelki hanyatlás következett be a csúcspontot jelentő 16. századi reformáció után?

6

Jel 3,1–2 | A szárdísi gyülekezet angyalának írd meg: Így szól az, akinél Isten hét lelke és a hét csillag van: Tudom cselekedeteidet, hogy az a neved: élsz, pedig halott vagy. Ébredj föl, erősítsd meg a halófélben lévő maradékot, mert nem találtam teljesnek cselekedeteidet az én Istenem előtt.

.....

.....

.....

Hogyan következik a nagy küzdelem szemléletből a lelki megélénkülés és hanyatlás szinte állandó váltakozása az egyháztörténelemben?

A szárdiszi levél arra világít rá, hogy a győzelmesen elkezdődő reformáció a protestantizmus történelmében nem folytatódott. A levél egyetlen szó dicséretet sem tartalmazva mutatja be a protestantizmus egyházainak néhány évtizeden belül bekövetkező súlyos lelki hanyatlását.

„A 16. századi megújulás gyülekezetei (...) az előző reformációs mozgalmaktól eltérően nevet, jogot és helyet tudtak kivívni maguknak a nagy túlerővel szemben is. Nevezetessé váltak a történelemben. Jézus feddése, amely mindjárt a bemutatkozás után következik, döbbenetes: *»A neved az, hogy élsz, de halott vagy.«* A reformáció kifejezés visszaalakítást, lelki megújulást jelent. Olyan név ez, amely élő mozgalomra utal. Jézus kijelentése ennek ellenére lelki halált állapít meg. Kérdés, hogy mikor kezdődött, és mikorra lett általánosan jellemzővé az oly nagyszerű lelki ébredés hanyatlása? Mindjárt az első reformátori nemzedék vége felé. Mi volt a hanyatlás oka? (...) Jézus üzenete pontosan rámutat erre: *»Nem találtam cselekedeteidet az én Istenem előtt teljesekeknek!«* Ez egyrészt azt jelenti, hogy cselekedeteikben nem követték maradéktalanul a világosságot, amelyet nyertek, másrészt pedig nem vitték tovább és teljességre azt, amit a reformátorok elkezdtek. Fáklyaként a kezükbe adatott az *»egyedül a Szentírás«* elv, de ők nem mentek tovább, nem hatoltak beljebb a sötétbe a világosság fénye mellett. A megtorpanás, a fejlődésben való megállás pedig szükségszerűen lelki halálhoz vezet. (...)

Hová vezetett a továbbhaladás elvének feladása? A reformáció sok ágra szakadása megpecsételődött, s hatalmas mértékben

gyengítette a protestantizmus tanúságtételét. (...) Az élő Ige prédikálása helyét száraz, élettelen tanítások foglalták el az úgynevezett protestáns ortodoxia idején. Az utóreformációs mozgalmakkal szemben is a merev elutasítás álláspontja volt jellemző, tanaik, hitelük megvizsgálása nélkül. Az »eretneküldözés« a hitújítók elhallgattatására a protestantizmusban is megjelent. Nem jutottak el a népegyházi jelleg (gyermekkeresztség által, testi születéssel együtt elnyerhető egyháztagság) Biblia-ellenes voltának felismeréséig és a megfelelő reformok megvalósításáig, ami pedig egyenesen következett volna a legfőbb elvek következetes érvényesítéséből. Ez leküzdhetetlen akadályként torlaszolta el annak az útját, hogy valódi hívő, gyülekezeti közösségek fejlődjenek ki, illetve azt, hogy az ilyen közösségek legyenek az egyházi élet oszlopai és meghatározói. A Biblia további kutatása maga után vonta volna az állam és az egyház szétválasztása, valamint a lelkiismereti szabadság elvének követését, érvényesítését. Ennek hiányában viszont sokféle kialakultak a protestáns államegyházak és a püspöki egyházszervezetek.” (Vankó Zsuzsa, i. m., 149–154. o.)

A nagy francia forradalom két arca – a szabadság virradása és a modern ateizmus születése

1

Hogyan jelenik meg a nagy francia forradalom (illetve számos ahhoz kapcsolódó fejlemény) a Bibliában? Milyen alapvető igei és történelmi támpontok segítenek az eligazodásban?

Jel 11,3–13 | És adom az én két tanúbizonyságomnak, hogy profétáljanak, gyászruhákba öltözve, ezerkét-százhatvan napig. Ezek az a két olajfa és a két gyertyatartó, amelyek a földnek Istene előtt állnak. És ha valaki akar nekik ártani, tűz származik a szájukból, amely megöli ellenségeiket, és ha valaki akar nekik ártani, úgy kell annak megöletni. Ezeknek van hatalmuk arra, hogy bezárják az eget, hogy az ő profétálásuknak idejében eső ne legyen, és hatalmuk van a vizeken, hogy azokat vérré változtassák, és megverjék a földet akármi csapással, valamennyiszer akarják. És mikor elvégezzük bizonyságtételüket, a mélységből feljövő fenevad hadakozik ellenük, legyőzi őket, és megöli őket. És az ő holttesteik fekszenek ama nagy városnak utcáin, amely lélek szerint Sodomának és Egyiptomnak hívatik, ahol a mi Urunk is megfeszítettet. És a népek és ágazatok, nyelvek és nemzetek közül valók látják azoknak holttestét három és fél nap, és azoknak holttestét nem engedik sírba tenni. És a föld-

nek lakosai örülnek és örvendeznek rajtuk, és ajándékokat küldenek egymásnak, mivelhogy e két próféta gyötörte a föld lakosait. De három és fél nap múlva életnek lelke adatott Istentől beljük, és lábukra álltak, és nagy félelem esett azokra, akik őket nézték. És hallottak nagy szózatot az égből, amely ezt mondta nekik: Jöjjetek fel ide. És felmentek az égbe felhőben, és látták őket az ő ellenségeik. És lett abban az órában nagy földindulás, és a városnak tizedrésze elesett, és megöletett a földindulásban hétezer ember neve, és a többiek megrémültek, és a menny Isteneinek adtak dicsőséget.

.....

.....

.....

Tanulmányunk keretei az idézett igeszakasznak csupán átfogó, rendszerező jellegű áttekintését teszik lehetővé. (Az igeszakasz részletes, történelmi és értelmezéstörténeti adalékokat is felsorakoztató magyarázatát lásd Vankó Zsuzsa: *Jézus Krisztus apokalipszise*, III. köt., 31. fejj., Spalding Alapítvány, 2007.)

Az idézett prófétikus igeszakasz értelmezésének kulcsa az egymásra épülő jelképek feltárása, ezen belül a jelképekhez kapcsolódó igei hivatkozások összefüggéseinek megértése, majd az ezek nyomán körvonalazódó történelmi események beazonosítása. A feltárandó jelképek tehát:

- a két tanúbizonyosság,
- a két tanúbizonyosság prófétálása gyászruhában, 1260 napig,
- a két tanúbizonyosság legyőzése és megölése, valamint ehhez kapcsolódóan:

– *ama nagy város, amely lélek szerint Sodomának és Egyiptomnak hívatik, ahol a mi Urunk is megfeszítettett.*

A két tanúbizonyság beazonosításához az alábbi hivatkozott igeszakaszok vezetnek el:

- Zak 4. (a két olajfa és lámpás),
- 2Kir 1,10.12 (az Illés elfogására küldött csapatokat az égből alászálló tűz öli meg),
- 1Kir 17,1 (Illés jövendölése nyomán három és fél évig nem esik az eső Izráelben),
- 2Móz 7,17–18 (a vizek vérré változtatása, illetve a tíz csapás).

Az igei hivatkozások arra a megállapításra vezetnek, hogy „a két tanúbizonyság a prófétai szó, amelyet a Szentírás, annak két szorosan összetartozó része, az Ó- és Újszövetség foglal magába” (Vankó, i. m., 114–115. o.).

A két tanúbizonyság prófétálása gyászruhákban 1260 napig – ennek a jelképes ábrázolásnak a tartalma a következők szerint tárul fel:

– Az 1260 napos (azaz éves), a Bibliában visszatérően és többféle formában megadott időszak kapcsán lásd az előző heti tanulmányt.

– A gyászruha egyaránt utalhat a Biblia nyelvi elszigeteltségére (az 1260 év nagy részében nemzeti nyelveken nem volt elérhető), valamint az evangélium hirdetőinek eretnekekként való megbélyegzésére és kegyetlen üldözésére (mintegy a vértanúnak a két tanúbizonyság általi gyászolására).

A fentiek alapján tehát a két tanúbizonyság 1260 napig tartó prófétálása gyászruhákban, a pápaság középkori hatalmi időszakában, rendkívül nehéz körülmények között zajló igei bizonyágtétel (elsősorban az előreformációs mozgalmak és a nagy reformáció evangéliumi missziója).

A két tanúbizonyság legyőzésének és megölésének, illetve *ama nagy városnak* beazonosításában az alábbi szempontok meggondolása segíthet:

– A két tanúbizonyság megölése a bizonyágtételük elvégzése után, vagyis az 1260 éves időszak lezárulásával következik be.

– A Sodomával vont párhuzam *ama nagy város* erkölcsi – különösképpen nemi erkölcsi – viszonyaira utalhat (vö. pl. 1Móz 19,1–8).

– Az Egyiptommal vont párhuzam a kivonulás kori fáraó Isten hatalmát tagadó magatartására utalhat (vö. pl. 2Móz 5,2).

– Az „*ahol a mi Urunk is megfeszítettett*” részlet – amely ugyanúgy „lélek szerint”, azaz jelképesen értendő, mint a Sodoma és Egyiptom megnevezés – arra utalhat, hogy Jézus hűséges követői különösen sokat szenvedtek a szóban forgó nagy városban, ezáltal mintegy a velük teljes mértékben együtt érző Messiást feszítették ott meg (vö. Ésa 63,9; Zak 2,8; Mt 25,40–41; Ap csel 9,4).

– A két tanúbizonyság megölésének *népekre, ágazatokra, nyelvekre és nemzetekre* való kihatása.

– A *föld lakosainak* ünneplő öröme a két tanúbizonyság halála felett.

A felsorolt igei hivatkozások és megfontolások arra vezetnek, hogy *ama nagy város* nem más, mint a 18. századra a felvilágosodás fellegvárává vált Párizs. A két tanúbizonyság legyőzése és megölése pedig a nagy francia forradalomra, illetve az abban kicsúcsosodó felvilágosodásra, benne a modern ateizmus megszületésére mutat.

A világi történelemírás a francia forradalmat az 1789-től (a Bastille elfoglalása) 1799-ig (Napóleon hatalomátvétele, a köztársaság első konzuljává kiáltatja ki magát) terjedő időszakra helyezi. Ez az időszak tehát magában foglalja a nevezetes 1798-as évszámot is.

2

Miért nevezhető kétarcúnak a nagy küzdelem¹ szempontjából a francia forradalom, illetve végső soron az egész történelmünk?

Dn 2,31 | Te láttad, oh király, és íme egy nagy kép; ez a kép, mely hatalmas volt és kiváló a fényessége, előtted állt, és az ábrázata rettenetes volt.

.....

.....

.....

.....

Bibliai történelemszemlélettel általánosságban a következőket mondhatjuk: Mivel világunk a bűn, illetve önzés elvére épül, annak társadalmi, politikai rendszerei nem állandók. A birodalmak, rezsimek kegyetlen és véres küzdelmekben váltják egymást a történelem színpadán. Emellett egy-egy rendszer hosszabb-rövidebb ideig való fenntartása is jobbra erőszak által lehetséges. Olyan birodalmat, amely *megáll örökké*, csak az *az egek Istene képes támasztani* (Dn 2,44), mivel az ő országának alapelve a szeretet, az önzéssel nem fertőzött szolgálat és együttműködés. (A változás pedig csak mint békés kiteljesedés van benne jelen). Könnyű belátni, hogy ha a bűn világában állandóságot lehetne létrehozni, akkor a bűn megszűnne bűn lenni, hiszen bebizonyosodna róla, hogy működőképes, stabil világrendet tud eredményezni.

1 A nagy küzdelem bibliai fogalma kapcsán lásd az 1. heti tanulmányt: *A „nagy küzdelem” a Bibliában – A kezdetektől Krisztus kereszthaláláig.*

Mindez másfelől azt jelenti, hogy a bűn szellemi szerzőjének – Sátánnak – folyamatosan szembe kell néznie a világunk rendszereiben testet öltő találmánya recsegésével-ropogásával. A történelem folyamatosságának fenntartása érdekében elkerülhetetlen tehát az állandó – történelmi léptékű – *tűzoltás*. Vagyis az, hogy a birodalmakat, rendszereket, avagy korszakokat időről időre újabb birodalmak, rendszerek és korszakok váltsák, a leszerepelt zsarnokságot, rombolást és csalást pedig még nagyobb – és kifinomultabb – zsarnokság, rombolás és csalás fedje el. A gigászi folyamat alapirányultságáról nem hagy kétséget a Biblia, amikor – például Nabukodonozor álmán keresztül – az aranytól az agyagig süllyedő ereszkedésként mutatja be.

Ugyanakkor a történelmi fordulópontoknak általában megvan az a kétségtelen pozitívuma, hogy véget vetnek a korábbi, immár fenntarthatatlanná és elviselhetetlenné vált berendezkedéseknek, sőt gyakran időleges fellendülést is hoznak. Ilyen módon tehát bizonyos értelemben Isten kegyelmi beavatkozása is jelen van e fordulatokban.

(Gondoljunk itt legegyszerűbb példaként az Újbabiloni Birodalmat megdőntő, egyben a zsidó népet a hetvenéves fogságból felszabadító méd-perzsa hódításra. Ez a nabukodonozori „aranyidőszakhoz” képest ugyan csak ezüsttel fémjelezhető, azonban egyrészt Isten kegyelmes ígérete valósult meg általa, másrészt Belsazar uralmához képest még „ezüstvoltában” is felemelkedést jelentett.)

A történelmi fordulópontok e kettőssége – *a kiváló fényesség, illetve a rettenetes ábrázat* – a francia forradalomban (és az abban kicsúcsosodó felvilágosodásban) különösképpen felfedezhető.

Vizsgáljuk meg közelebbről a francia forradalom (illetve a felvilágosodás) két arcát!

3

Mennyiben jelent felemelkedést – avagy tekinthető Isten kegyelmi beavatkozásának – a francia forradalom (illetve a felvilágosodás) a nagy küzdelem szempontjából?

Jel 11,3,7 | És adom az én két tanúbizonyságomnak, hogy prófétájának, gyászruhákba öltözve, ezerkétszázhatvan napig. (...) És mikor elvégezik bizonyágtételüket, a mélységből feljövő fenevad hadakozik ellenük, és legyőzi, megöli őket.

Jel 11,11–12 | Három és fél nap múlva életnek lelke adatott Istentől beléjük, és lábaikra álltak, és nagy félelem esett azokra, akik őket nézték. És hallottak nagy szózatot az égből, amely ezt mondta nekik: Jöjjetek fel ide. És felmentek az égbe felhőben; és látták őket az ő ellenségeik.

Jel 13,2–3 (vö. **Jel 13,10. 14**) | És e fenevad, amelyet láttam, hasonló volt a párduchoz, lábai, mint a medvéé, szája, mint az oroslán szája. A sárkány adta az ő erejét annak, és az ő királyizékét, és nagy hatalmat. Láttam, hogy egy az ő fejei közül mintegy halálos sebbel megsebesítettett...

2Kor 3,17 | ...ahol az Úrnak Lelke, ott a szabadság.

.....

.....

.....

Kétségtelen, hogy a francia forradalommal tetőző felvilágosodás meghatározó az azt követő századokra nézve, így a mi korunkra is. Emellett jellegét tekintve is egyedül áll a történelmi fordulópontok között.

Amikor a pozitívumait szeretnénk számba venni a Biblia fényében, mindenekelőtt arra kell emlékeznünk, hogy véget ve-

tett a pápaság 1260 éves hatalmi időszakának. Segít megérteni ennek felbecsülhetetlen jelentőségét, ha áttekintjük azokat a kifejezéseket, amelyekkel a Biblia az 1260 éves időszakot jellemzi:

– A magasságos egek szentjeinek a kis szarv kezébe adatása és megrontása, az idők és a törvény megváltoztatásának kísérlete (Dn 7,25).

– A szent nép erejének rontása (Dn 12,7).

– A szent város (azaz a hívő maradék) taposása (Jel 11,2).

– Isten két tanúbizonyságának prófétálása gyászruhákba öltözve (Jel 11,3).

– A maradék egyház pusztai menekülése, pusztai tartózkodása (Jel 12,6. 14).

– A tengerből feljövő fenevadnak teljhatalom adatása, ami által kedve szerint cselekedhetett (Jel 13,5).

A pápaság hatalmának fizikai, egyszersmind szellemi megroppantása mélyreható változásokat hozott a nagy küzdelem főhadszínterét jelentő európai kontinensen, illetve a nyugati civilizáció területén (a bizonyos mértékig sikeres visszarendeződési kísérletek ellenére is). Ennek eredményeként valósulhatott meg a világnézeti (legalábbis a természetfelettire vonatkozó kérdésekben) semleges államhatalmak létrejötte, a trón és az oltár szövetségének felbomlása, a lelkiismereti és vallásszabadság elismerése – egyszóval a szabadság felvirradása. Igen kifejező a mindezeket a vívmányokat már magában hordozó, *Az ember és a polgár jogainak deklarációja* című dokumentum, amelyet a francia forradalom kezdetén, 1789. augusztus 26-án hirdettek ki:

„Mi, a francia nép nemzetgyűléssé egyesült képviselői úgy látjuk, hogy a közösség nyomorúságának és a kormányzat romlottságának egyedüli oka, hogy az emberi jogokat nem ismerik, elfeledték vagy megvetéssel illetik, ezért elhatároztuk az ember természetes, elidegeníthetetlen és megszentelt jogainak

ünnepélyes kinyilatkoztatását, hogy ez a kinyilatkoztatás az emberi társadalom összes tagjainak mindenkor szeme előtt lebegjen, s állandóan emlékeztesse azokat jogaikra és kötelességeikre. (...) Az ember szabadnak és egyenlő jogúnak születik, (...) minden polgárt megillet az a jog, hogy a törvényalkotásban személyesen vagy képviselője útján részt vegyen. (...) Minden polgár a törvény előtt egyenlő. (...) Senki sem üldözhető meggyőződése miatt, ideértve vallási meggyőződését is, ha annak nyilvánítása nem sérti a törvénnyel oltalmazott közrendet. (...) Gondolatainak és véleményének szabad nyilvánítása az ember egyik legbecsesebb joga.” (*Az emberi jogok dokumentumokban*, Bp., Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1976, 117–120. o., idézi Vankó, i. m., 126. o.)

A francia forradalom, illetve a felvilágosodás bibliai szempontból pozitív hozadékát úgy is összegezhethjük, hogy szabaddá vált a verseny a különböző vallások, világnézetek között. Elvileg minden eszme egyenlő eséllyel léphetett be a történelem arénájába. Az államhatalom általi, mind hátrányos, mind előnyös megkülönböztetés hiányában immár kizárólag a saját erejükre és meggyőzőképességükre hagyatkozhattak a követők megnyeréséért folyó küzdelemben. És bár a katolicizmus egyeduralma megszűnését követően ezerszám akadt versenytársa a Bibliának, tanítása végre korlátozás nélkül hangozhat el. Sarkosan mondva ez ma azt jelenti, hogy egy melegfelvonulás és egy Szent Jobb-körmenet között, egyenlő jogú szereplőként megszólalhat a tiszta evangélium is, és akinek *van füle a hallásra*, esélyt kap meghallani azt a versengő életfelfogások zajában.

Az Igének nincs is szüksége ennél többre a körülményeket illetően, hiszen az igazság jótáll magáért. Amint Isten maga jelenti ki: „...*az én beszédem, amely számból kimegy, nem tér hozzám üresen, hanem megcselekszi, amit akarok, és szerencsés lesz*

ott, ahová küldtem” (Ésa 55,11). Az Ige terjedésének a szabadság a legkedvezőbb közege. Egyaránt kárára van, ha az államhatárolom üldözi, vagy atyáskodik felette, illetve teszi ezeket az Igét hirdető egyházzal.

1260 évnvi gyászruhás prófétálásukat, majd megöletésüket követően a két tanúbizonyosság tehát a francia forradalom (valamint a felvilágosodás) nyomán felvirradt szabadság révén *kelhetett életre, állhatott lábra és emelkedhetett fel az égbe* – azaz dicsőülhetett meg. A Jel 11,11–13 igeszakasz jelképekkel megfogalmazott prófécijája a bibliatársulatok alapításával, a Bibliának szinte valamennyi élő nyelvre való lefordításával és a nagy reformációt betetőző ébredési mozgalmak – köztük a Miller-, illetve az adventmozgalom – fellépésével teljesedett be.

Milyen szempontból jelent sátáni fejleményt a nagy küzdelemben a francia forradalom (illetve a felvilágosodás)? A pápaság félreállításával Sátán önmaga ellen támadt és meghasonlott volna? (vö. Mk 3,26)

4

Jel 11,7 | ...a mélységből feljövö fenevad hadakozik ellenük [Isten két tanúbizonyossága ellen], legyözi öket, és megöli öket.

Zsolt 53,2 | Ezt mondta a balgatag az ö szívében: Nincs Isten.

.....

.....

.....

A francia forradalom másik arcát – a nagy küzdelem szempontjából vett negatívumait – vizsgálva a Jel 11,7 kategorikus

kijelentéséből kell kiindulnunk. Ez a francia forradalmat – illetve az ahhoz kapcsolódó fejleményeket – a mélységből feljövő fenevaddal azonosítja, amely legyőzi és megöli a két tanúbizonyságot.

Figyeljünk fel arra, hogy a két tanúbizonyság legyőzése és megölése minőségi különbséget jelent a mégoly leterhelt középkori (1260 éves) időszakhoz képest, amelyben a két tanúbizonyság gyászruhában ugyan, de prófétálhatott. A pápaság tiltotta, elhallgattatta a Bibliát, de nem pusztította el, hanem mint valami misztikus hitelesítő jegyet vagy ereklyét alkalmazta önmaga hatalmának szentesítésére.

„Róma a Biblia iránti tisztelet ürügyén azt a politikát folytatta, hogy a Bibliát egy ismeretlen nyelv [a latin nyelv – Prancz Z.] börtönébe zárta, és elrejtette az emberek elől. (...) De támadt egy másik hatalom – »a mélységből feljövő fenevad« –, hogy nyílt, néven nevezett háborút indítson Isten szava ellen.” (Ellen White: *Korszakok nyomában*, Bp., BIK, 1991, 245. o.)

A francia forradalommal összefüggésben kétféle értelemben is azonosíthatjuk az Isten Szava elleni halálos támadást.

Egyrészt a vallási önkényuralom által kiváltott évezredek gyűlöletnek utat adó forradalmi erők fizikailag is az Ige megsemmisítésére törtek. Egyebek mellett összegyűjtötték, gúny tárgyává tették és nyilvánosan elégették a Bibliákat, a heti időbeosztás helyett pedig bevezették a dekádöt (a tíznapos időciklusokat). Másrészt a francia forradalomban alapokig ható szellemi támadás bontakozott ki a Bibliával szemben, ami az előzőnél összehasonlíthatatlanul rombolóbb hatással volt arra: a modern ateizmus.

„A Bibliától [még a középkori pápaság által] megfosztott, a szenteskedő, önző tanításokra rászoktatott nép tudatlanságba és babonába burkolózott, és erkölcstelenségbe süllyedt, olyannyira, hogy teljesen alkalmatlanná váltak önmaguk irányítására. De mindennek a kimenetele merőben más lett, mint amit Róma célul tűzött ki. Erőfeszítései nyomán a tömegek nem a dogmák vak kiszolgálói, hanem hitetlenek és forradalmárok lettek. (...) Róma hamis színben tüntette fel Isten jellemét, és eltorzította kívánalmait, így az emberek elvetették mind a Bibliát, mind annak Szerzőjét. Róma azt kívánta, hogy az emberek vakon higgyenek dogmaiban. Azt színlelte, hogy a Szentírás szentesítette e dogmákat. Ennek következményeként Voltaire és társai félredobták Isten Szavát, és a hitetlenség mérgeét mindenütt elhintették. Róma vassarkával széttaposta a népet. És most a megalázott és lealjasult tömegek az egyház zsarnokságától visszarettenve leráztak minden korlátot. Elkeseredve a megtévesztésen, amelynek oly sokáig hódoltak, a hamissággal együtt az igazságot is elvetették... Amikor a tévelygés egyik megjelenési formája lelepleződik, Sátán csupán más álarc alá rejti azt, és a tömegek éppoly mohón fogadják el, mint azelőtt. Amikor az emberek felismerték Róma félrevezető szándékát, és Sátán nem tudta általa rávenni őket Isten törvényének áthágására, el akarta hitetni velük, hogy minden vallás csalás, a Biblia pedig mese.” (White, i. m., 253., 255. o.)

Miért különleges a mélységből feljövő fenevad a bibliai próféciákban szereplő egyéb fenevadakhoz képest? Mi jellemzi közelebbről a modern ateizmust, illetve annak megszületését?

2Pt 3,5 | Mert készakarva nem tudják azt, hogy egek régtől fogva voltak, és föld, mely vízből és víz által állott elő az Isten szavára.

Zsolt 2,3 | Szaggassuk le az ő [az Úr és Felkentje] bilincseiket, és dobjuk le magunkról köteleiket!

.....

.....

.....

A bibliai próféciaokban szereplő fenevadak általában egy-egy világbirodalmat, illetve vallási-politikai hatalmat jelképeznek, amelyek az adott korszakban meghatározó jelentőségűek a nagy küzdelem szempontjából (lásd Újbabiloni Birodalom, Méd–Perzsa Birodalom, Nagy Sándor birodalma, antik és középkori Róma, Amerikai Egyesült Államok). A Jel 11,7-ben szereplő, mélységből feljövő fenevad esetében azonban úgy tűnik, nem ilyen jellegű hatalomról van szó. Noha nem lenne következetlen, ha azt a rövid ideig hódítóként is fellépő forradalmi Franciaországgal feleltetnénk meg, fenntartva ilyen módon a párhuzamot a többi jelképes fenevad megfeleltetésével, azonban érdemibb beazonosítás lehet, ha közvetlenül azzal feleltetjük meg, amit a forradalmi Franciaország megtestesített, illetve ami a francia forradalommal vulkánszerűen tört a felszínre: a modern ateizmussal.

Az is emellett a megfeleltetés mellett szól, hogy míg az egyéb fenevadakkal jelképezett hatalmak esetében azok fellépését követte az általuk kifejtett hatás, addig a francia forradalom, illetve a forradalmi Franciaországban megtestesülő jelenség több szempontból maga volt a hatás, azaz a felvilágosodással már jó-

val hamarabb, és több más nemzet körében megkezdődött folyamatok egyfajta drasztikus betetőzése (ami persze azután még nagyobb lendületet adott e folyamatok – köztük az ateizmus – visszafordíthatatlan kiteljesedésének).

Mindenesetre tény, hogy a modern ateizmus mintegy megálíthatatlan fenevad lendületével lépett a történelem színpadára, és vált a Biblia elsöprő erejű ellenfelévé, éppen abban a szabad szellemi térben, ami – mint fentebb kifejtettük – más oldalról szintén a francia forradalom, illetve a felvilágosodás nyomán jött létre.

A modern ateizmus ellenállhatatlan szellemi erejét mi sem mutatja világosabban, mint hogy egy évszázad leforgása alatt hatalmas tömegek váltak ateistává, sőt a 20. századra a világ jelentős részén uralkodó világnézet lett. Éppen ezek a tömeges méretek jelentik az egyik megkülönböztető jegyet a modern ateizmus és az ateizmus korábbi, az ókorig visszanyúló megjelenési formái között. Az alábbiakban további két markáns jellemzőjét tekintjük át ennek a különleges szellemi jelenségnek – azokat a jellemzőit, amelyeket a fent idézett két ígehely is megvilágít.

Péter apostol kijelentése az ateizmus természettudományos oldalára világít rá, ami az egyik meghatározó oldala. Közismert például, hogy a felvilágosodáshoz elválaszthatatlanul kapcsolódó természettudományos felfedezések nyomán megdőlt a középkor geocentrikus (földközéppontú) világképe (amelyet az egyház nem a Bibliára, hanem Arisztotelész bölcséletére alapított). Hasonlóan fundamentális fejlemény volt számos természeti törvény, illetve ezek matematikai leírhatóságának (képletekbe foglalhatóságának) felfedezése, egyszerűsége, egyszersmind autonóm voltuk, önmaguktól való működésük feltételezése. A determinisztikus természeti törvények a Bibliától eltérő magyarázatot

nyújtottak a világ keletkezésére és fennállására. Ezáltal megfosztották Istent a teremtői és világfenntartói mivoltától. A korszakban megszülető tudományos szemléletet Pierre-Simon de Laplace (1749–1827) francia matematikus, fizikus, csillagász kijelentése összegzi a legtömörebben: „*Isten szükségtelen feltevés.*” (Figyeljünk fel e mottószerű kijelentés és a két tanúbizonyosság megöléséről szóló prófécia tartalmi összecsengésére!)

A természettudomány hatalmas technikai sikerei hatalmas meggyőzőerőt kölcsönöztek az új, Isten nélküli világképnek. Nem nehéz belátni, hogy mindez miért volt képes idővel föld-rengésszerű változást okozni a tömegek szemléletében Isten létezése, illetve nem létezése kapcsán. Míg a középkorban szükségyszerű volt Isten létezésének a feltételezése – mondhatnánk: könnyű volt hinni, hogy létezik Isten, még ha az istenkép mégoly eltorzult volt is a Bibliához képest –, hiszen a világ fizikai keletkezését és működését (például a Nap Föld körüli forgását stb.) elképzelni sem tudták Isten folyamatos cselekvése nélkül, addig az újkortól kezdődően éppen ellenkezőleg, a természeti törvények által mintegy gigászi masinaként működtetett világból logikailag záródott ki Isten cselekvésének lehetősége (s Isten legfeljebb csak az ún. deizmus keretében, a világot megteremtő, de azután abba többé nem avatkozó lényként maradhatta a hit tárgya).

Mindazonáltal Péter apostol idézett kijelentése ráirányíthatja a figyelmünket e korszak leleplező sajátosságára. *A készakarva nem tudás* igen különös kifejezés. Arra mutat, hogy az Isten-tagadás nem csupán a fentiekben vázolt természettudományos gondolkodási, illetve felfedezési folyamatból adódó végkövetkeztetés szükségyszerű levonása volt, hanem e folyamat preconcepciója is. Azaz a korszak meghatározó gondolkodói valójában a középkori vallási önkény ellenreakciójaként kialakult Isten-

tagadó érülethez kerestek tudatosan vagy kevésbé tudatosan olyan világmentelmezést, amely igazolja ezt az érületet.

A Zsolt 2,3 igevers hasonló, de a természettudományos nézőpontonál tágabb bepillantást enged a modern ateizmus jellemzőibe és megszületésének mögöttes okaiba. *Az Úr és Felkentje ellen lázadó, bilincseiket leszaggató népek* prófétikus képe szintén magába foglalja az eddigiekben már többször említett kétarcúságot, és az egyik szélsőségből a másikba lendülés, avagy a fürdővízzel kiöntött gyerek esetét is. Egyfelől az önző emberi természet hajlamos bilincseket látni Isten erkölcsi törvényében. Másfelől viszont az Ige az ember jogos, Istentől beléültetett igényként tanít a boldogság – ezen belül többek között az elemi létfeltételek teljesülése –, valamint a szabadság és a lelki-szellemi kiteljesedés utáni vágyról.

A sötétnek méltán nevezett középkor egyháza és az azzal szövetséges államhatalom olyan normákat foganatosított Isten nevében, amelyek valójában teljesen idegenek voltak tőle, és az emberek méltán tekintették azokat bilincseknek. A korszak vezető elméi azonban nem fordítottak figyelmet arra, hogy különbséget tegyenek a Biblia építő és az egyház romboló korlátozásai között. Istent legfeljebb egyfajta mítosznak tekintették, amelyre a középkori tudatlan nép kordában tartásához volt szükség, de a középkorból kinőtt, a szellemi nagykorúságba lépő emberiség számára már csak hátráltató kolonc.

Az ember és az emberi közösség érdeke azt kívánja – vélték –, hogy a lelki-szellemi és nem utolsósorban életszínvonalbeli kiteljesedéséhez szabaduljon meg e kolonc, avagy az Istenmítosz minden maradványától. *„Isten halott! Halott is marad! És mi öltük meg őt!”* – írta le radikális összegzését ennek a törekvésnek (és bizonyos szempontból az egész, napjainkig is ható korszaknak) a kereszténység egyik legelszántabb kritikusa,

Friedrich Nietzsche (1844–1900). (Figyeljünk fel itt is a Jel 11,7-tel való tartalmi összecsengésre.)

Összefoglalásként ismételten elmondhatjuk tehát: a mélységből feljövő fenevad különlegessége, hogy szellemi támadást indított a Biblia ellen. Mégpedig rendkívül hatásos szellemi támadást, amelynek merész újszerűsége és ereje abban rejlik, hogy nem egyszerűen a kinyilatkoztatás igazságát tagadja, hanem a kinyilatkoztató létezését.

6

Milyen máig erő hatása van az ateizmusnak a kereszténységre, ideértve saját felekezetünket is? Hogyan viszonyuljunk az ateizmushoz és az ateistákhoz?

Jel 3,15 | ...vajha hideg volnál, vagy hév.

.....

.....

.....

A modern ateizmusnak a kereszténységre – a különböző egyházakra – is óriási hatása volt (és van). A kereszténység reakcióját csak kisebb részt jellemezte az, hogy megpróbált érdeemi intellektuális és biblikus választ adni az ateizmus kihívására. Nagyonbbrészt azt a stratégiát választotta, hogy a keresztény hagyomány és morál szerepét hangsúlyozta az európai (nyugati) kultúrában, a társadalmi értékek megőrzésében, s ezáltal próbálta igazolni önmaga létjogosultságát a felvilágosodást követően. Könnyű belátni, hogy ez lényegében nem más, mint leplezett behódolás az ateizmusnak, hiszen az említett kultu-

rális tényezők létezéséhez nem szükséges, hogy Isten is létezen, vagyis ez a reakció megkerüli az alapkérdést (egyszermind ajánlattétel az állam és az egyház parázna viszonyának megújításához). Igen kifejezően szemlélteti ezt a felfogást Antall József néhai miniszterelnök kijelentése: „*Európában az ateista is keresztény.*” Vagyis az úgynevezett keresztény kultúrának az ateisták is részesei, ha tetszik nekik, ha nem. Ám a kereszténység bibliai tartalmát tekintve ez a kijelentés jószerével éppen fordítva igaz: *Európában a keresztény is ateista.* A kereszténység nagyrészt ma nem más, mint burkolt ateizmus. Ez elmondható mind az egyházak eszmei állásfoglalásai (lásd például: evolúcióelmélethez való viszony, az úgynevezett tudományos történet- vagy Biblia-kritikának a teológia alapszemléletévé emelése stb.), mind tagjaik valós világnézete tekintetében. Ilyen értelemben tulajdonképpen az egész kereszténység egyfajta eszmei langymelegségben leledzik.

Ne gondoljuk, hogy mi, akár személyesen, akár közösségként érintetlenek tudunk maradni az ateizmus szellemiségétől. Bonyos értelemben a mélységből feljövő fenevad és a mi viszonylatunkra is érvényes a pergámumi gyülekezetnek (korszaknak) címzett figyelmeztető megállapítás: „*ott laksz, ahol a Sátán királyiszéke van*” (Jel 2,13). Az ateizmus milliányi szállal szövődik bele a kultúránkba, a közgondolkodásba. Ateista úgy is lehet valaki, hogy ateizmusa nem is tudatosul benne, s csupán majd egy-egy válsághelyzetben mutatkozik meg a valóságos értékrendje.

(Tükröt tarthat elénk e tekintetben például a természettudományhoz való viszonyunk. Az ateista értékrendben a tudomány mintegy a Mindenható, és a Megváltó helyébe lépett. Egy súlyosabb betegség esetén például, vagy akár csak egy közönséges áramszünetkor vajon nem nyilallhat-e belénk jogosan a

felismerés, hogy valójában a mi életünk és jólétünk fundamentuma is a tudomány? Ugyancsak tükröt tarthat elénk a közbeszéd tárgyát képező társadalmi-politikai eseményekről való vélekedésünk. Ilyen kérdés lehet mostanában többek között a menekültválság. Mennyiben törekszünk elvszerű bibliai válaszokat találni, s mennyiben vesszük át kritikátlanul a politikusok vagy az ún. szakértők gyakran keresztényinek álcázott, valójában pragmatikus vélekedését?)

Semmiképpen ne becsüljük le tehát az ateizmust, és főként ne becsüljük le az ateistákat. Pascal például – akinek bibliai éleslátásához nem fér kétség – elismerően nyilatkozott az ateizmus szellemi erejéről: „Ateizmus, a szellemi erő jele, de csak egy bizonyos fokig.” (*Gondolatok*, 225. töredék) A felvilágosodás nyitányakor élt francia gondolkodó mintegy prófétikusan előre látta, hogy a Biblia mellett csak az ateizmus képes valós intellektuális alternatívát kínálni. (Egyben – korát messze megelőzve – a felvilágosodással megszülető tudomány, illetve racionalizmus gyenge pontját is felismerte, és megjövendölte azok történelmi kudarcát.)

Jól tesszük tehát, ha az ateizmussal való érintkezéseink kapcsán is megszívleljük a Gal 6,1 tanácsát: „*ügyelvén magadra, hogy meg ne kísértessél te magad is.*” Ugyanakkor az ateizmus szerteágazó jelenségköre újabb sürgető figyelmeztetés a felvérteződésre azzal a tájékozottsággal, amit a bibliai végidő egyébként is megkövetel tőlünk.

Az alaphozzáállásunk pedig – mint minden esetben – az ateizmus kérdéskörében is az őszinteség legyen, legfőképpen önmagunk előtt: „Vallás dolgában legyünk őszinték: igazi pogányok, igazi zsidók, igazi keresztények” – írta ugyancsak Pascal (590. töredék). Jézus Jel 3,15–16-ban foglalt feddése szerint valóban jobb még a „hideg” is, azaz a becsületes, felvállalt ateiz-

mus, mint a langymeleg, a vallásos mázzal bevont ateizmus, avagy a formális, „se hideg, se meleg” vallásosság.

Az ateizmus „hidege” és a hit „forrósága” között a Biblia egyetlen köztes állapotot ismer el. Ez pedig – semmiképpen nem a langymelegség, hanem – a keresés. Az ateizmus felismert kísértése nem önostorozásra vagy önmagunkat győzködő vallásos szerepjátszásra kell hogy sarkalljon, hanem további Isten-keresésre, akár a küszködő Isten-keresés vállalására is. Amint Jézus is bátorított: *„kérjétek, és adatik nektek, keressetek, és találtok, zörgessetek, és megnyitják nektek. Mert aki kér, mind kap, és aki keres, talál, és a zörgetőnek megnyitják.”* (Mt 7,7–8)

5. tanulmány – január 30.

A végső nagy küzdelem előkészületei – két főszereplő Jelenések 13. fejezetében

1

Milyen kijelentés vezet be a két főszereplő bemutatását Jelenések könyvében?

Jel 12,17–18 | Megharagudott azért a sárkánykígyó¹ az asszonyra, és elment, hogy hadakozzék az ő magvának maradékával,² az Isten parancsolatainak megőrzőivel, és akiknél volt a Jézus Krisztus bizonyágtétele. És állt a tenger fövenyére.

.....

.....

.....

Miért haragszik meg Sátán? Kikre irányul haragja? Hogyan szemlélteti a prófécia, hogy az ösellenség keresi az eszközöket az asszony maradéka elleni utolsó nagy háborújához?

1 Az eredeti görög szó – *drakón* – sárkánykígyót jelent, Jel 12,9 egyértelműen Sátánnal azonosítja e jelképet.

2 Pontosított fordítás szerint. Az itt szereplő görög szó elsődlegesen 'maradék'-ot jelent, nem pedig 'egyebek'-et.

Az „*asszony*”, a hívő egyház³ kikerült Sátán üldözései hatóköréből, miután „*a föld segítségül lett néki*” (Jel 12,16), vagyis a lelkiismereti meggyőződésükhöz ragaszkodó, üldözött európai protestánsok menedéket találtak Észak-Amerika földjén, az ott kialakuló szabad országban. Sátán azonban nem nyugszik bele vereségébe – erre utal a prófécia. Globális háborúra készül az asszony ellen, ami elől már nincs hová menekülni. Közelebről, „*az asszony magvának maradéka ellen*” készül háborúra. Ez közvetve arra utal, hogy egyfajta meggyengülés, felpuhulás következett be a hívő egyházban az 1260 éves időszak, azaz 1798 után. Ekkorra ugyanis már csak *maradék* létezik az asszony magvának. Már csak ők őrzik a „pusztai egyház” szellemiségét. A szabadság korszaka, amely az 1260 év lejártá után felvirradt, nem csak pozitívumokat eredményezett. Még mindig van azonban egy kis maradék a prófécia szerint, akiket ugyanaz jellemez, ami hitbéli elődeiket: „*megtartják Isten parancsolatait és Jézus bizonyágtétele van náluk*”. A 18. vers csak egy rövid mondat: „*És kiállt a tenger fövenyére [partjára].*” Ez nyilvánvalóan a sárkánykígyóra vonatkozik, mintha töprengésben, tervezésben ábrázolná itt a prófécia Sátánt. A tenger ugyanis a „népek, sokaságok” jelképe a Bibliában (Jel 17,15). Úgy tűnik, azért áll ki Sátán a tenger partjára, hogy kiszemelje az eszközt újabb háborújához, amelyet az asszony ellen akar indítani.

Hogyan, mely jellegzetességei alapján azonosítható a két főszereplő közül az első?

2

3 Az „asszony”, a tiszta asszony mind az Ó- mind az Újszövetségben a hívő egyház jelképe – Jel 12,17 is egyértelműsíti ezt, mert az asszony maradékát úgy jellemzi, hogy ezek megtartják Isten parancsolatait és a Jézus hitét.

Jel 13,1–3/a | Láttam egy fenevadat feljönni a tengerből, amelynek hét feje és tíz szarva volt, és a szarvain tíz korona, a fejein pedig káromlás neve. E fenevad, melyet láttam, hasonló volt a párduchoz, lábai, mint a medvéé, szája, mint az oroszlán szája, és a sárkány adta annak az ő erejét, királyi székét és nagy hatalmat. Láttam, hogy egy az ő fejei közül mint egy halálos sebbel megsebesítettett...

.....

.....

.....

Mi mutatja a szövegben azt, hogy ez a fenevad régi hatalom? Milyen szavakkal utal a prófécia arra, hogy ez a fenevad, mintegy Sátánnak a médiuma, közvetítőeszköze a történelemben? Mi teszi egyértelművé e hatalom azonosítását? (Az 5–7. verset vö. Dn 7,20–21.25; 8,9–12)

Ez a fenevad „a tengerből jön fel”, azaz a népek háborús mozgásának eredményeként emelkedik fel és lesz nagyhatalommá (vö. Dn 7,2–3). Nem azonosítható azonban a Dániel könyve 7. fejezetében szereplő vadállatok egyikével sem, viszont mind-egyiknek a tulajdonságaiból hordoz valamit magában.

A sárkánykígyó, tehát Sátán mintha ennek a hatalomnak a jelmezébe bújt volna. A saját ambícióját érvényesíti általa, nevezetesen azt, hogy az egész földre, a föld minden lakosára kiterjessze hatalmát. Ez jut kifejezésre azáltal, hogy Sátán a maga „erejét, trónját és nagy hatalmat” ad ennek a fenevadnak.

A fenevad fejein „istenkáromló” nevek vannak. Az istenkáromlás bibliai fogalma nem egyszerűen Isten nevét is magába

foglaló káromkodást jelent, ami sokszor tudatlanságból fakadó indulatkitörés. Az istenkáromlás tudatos és súlyos bűne abban áll, ha valamely ember vagy hatalom „*ember létére Istenné teszi magát*” (Jn 10,33). Nem csodálkozhatunk azon, hogy az ilyen értelemben vett istenkáromlás a fenevad jellegzetessége, hiszen Sátán áll mögötte. Neki pedig ősi ambíciója, hogy Isten helyét foglalja el (Ésa 14,12–14).

A prófécia ezután a fenevad fejeinek egyikére irányítja a figyelmet. Ezáltal már itt sejteti azt, ami a 17. fejezetben válik majd egészen világossá: a fejek azokat az e világi hatalmakat jelképezik, amelyeken keresztül Sátán a saját törekvéseit érvényesíti a történelem folyamán. Jel 17,9–11 alapján az is világos, hogy a hét fej nem egyszerre, hanem egymást követően uralkodik. Itt a 13. fejezetben arról a fejről, arról az ősellenség által inspirált földi hatalomról van szó, amelynek jellegzetessége, hogy halálos sebet kapott, de az begyógyul.

E hatalom azonosítását, a halálos sebet kapott, de meggyógyuló fej fázisában, az 5–7/a vers teszi egyértelművé. Az itt felsorolt jellegzetességek mind idézetek Dániel könyvének a „*kis szarv*”-ra vonatkozó kijelentéseiből (Dn 7,20–21.25; 8,9–12). A szarv a hatalom jelképe a Szentírásban (lásd pl. Zak 1,18–21). A „*kis szarv*” megjelölés nem arra utal, hogy kicsiny hatalomról lenne szó, hanem arra, hogy kicsiből nő nagygyá. A fenti ószövetségi igeszakaszok alapján való azonosítása egyértelműen ahhoz a végkövetkeztetéshez vezet, hogy a pápaságról van szó, amely világi hatalom is, ezért jelképezheti fenevad, illetve az itt szereplő fenevadnak egyik feje.

A pápaság először lelki, vallási hatalmát tekintve kapott halálos sebet, majd pedig világi hatalmát illetően is. A 16. századi reformáció idején nyíltan Antikrisztusnak nevezték, és hatalmas tömbök váltak ki szervezetéből, főként Németországban,

Svájcban, Németalföldön és Skandináviában. A reformátorok az „*Ige kardjával*” mérték csapást a pápaság tekintélyére (vö. Jel 13,14/b; az eredeti szövegben ez olvasható: „*karddal megsebesítettett*”). Világi hatalma tekintetében is halálos sebet kapott a pápaság, amikor a forradalmi Franciaország fegyveres beavatkozása megfosztotta világi hatalmától és látványosan megalázta Európa szeme láttára. Ez 1798-ban történt, ezzel ért véget az 1260 éves időszak. (Lásd az eseményeket bővebben: Vankó Zsuzsa: *Jézus Krisztus apokalipszise*, 58–60. o., valamint a III. kötetben, az 1260 évről szóló függelékben.)

3

Mekkora hatalomra és befolyásra tesz szert ez a hatalom a végidőben? Milyen felhívást kapcsol a prófétikus kinyilatkoztatás a hatalma bemutatásához?

Jel 13,3/b.4.8–10 | ...Az ő halálos sebe meggyógyított, és csodálva az egész föld követte a fenevadat. Imádták a sárkányt, aki a hatalmat adta a fenevadnak, és imádták a fenevadat, ezt mondván: Kicsoda hasonló e fenevadhoz? Kicsoda viaskodhatik vele? Ennél fogva imádják őt a föld összes lakosai, akiknek neve nincs beírva az élet könyvébe, amely a Bárányé, aki megöletett, e világ alapítása óta. Ha van füle valakinek, hallja! Ha valaki fogságba visz mást, ő is fogságba megy, ha valaki fegyverrel öl, fegyverrel kell annak megöletni. Itt van a szentek állhatatossága,⁴ tűrése és hite.

.....

.....

⁴ Pontosított fordítás szerint.

Mit jelent az, hogy nem csupán csodálják, hanem imádják is a föld lakosai ezt a hatalmat? Kik a kivételek, akik nem imádják? Honnét ismerős a 9. versben foglalt felhívás? Mire emlékeztet és figyelmeztet a 10. vers? Mire buzdít a 10. vers utolsó mondata?

A 20. század elején indult meg a gyógyulás a világi hatalom tekintetében. Az olasz kormány és a Szentszék részéről aláírtak egy megállapodást 1929. február 14-én. Olaszország elismerte a pápa szuverénitását az úgynevezett Vatikán város felett. Ezáltal restaurálták az egyházi államot, hacsak másfél négyzetkilométernyi területen is. A pápaság újra világi hatalom lett, hacsak miniállamként is. Ebben áll az 1929-ben történtek döntő jelentősége. Ettől fogva a Szentszék, avagy a Vatikán ismét képviseli a világi és egyházi hatalom teljes egybeolvasztásának régi, római modelljét. A gyógyulás folyamata a világi hatalom tekintetében azóta is halad előre, mégpedig gyorsulón és egyre látványosabban.

Ami a pápaság vallási hatalmán ejtett halálos sebet illeti, a gyógyulás folyamata ebben a vonatkozásban is látványos. Találó az a megállapítás, hogy protestánsok még akadnak, de a protestantizmus mint olyan már nem létezik. Az ökumenikus mozgalom nagy eredményeket ért el a 20. században.

A prófécia szerint a halálos seb gyógyulása folytatódni fog egészen addig, míg az egész föld csodálattal sorakozik fel mögé. Egy kisebbség azonban hatalma csúcspontján sem fog behódolni neki: azok, „*akiknek neve az élet könyvébe beíratott, amely a Báránnyé*”, akik Isten „nyilvántartása” szerint is Krisztus követői. Az élet könyve nem azonos egyetlen felekezettagnévsorával sem, hanem Krisztusé.

Az igeszakaszt lezáró 9–10. vers bátorító felhívás azokhoz, akiknek „*van fülük*” Isten Beszédének meghallására, üzenete

megértésére. Jézus jellegzetes szóhasználata ez, földi életében is gyakran hozzákapcsolta ezt a nyomatékosítást tanításaihoz (lásd pl. Mt 11,15; 13,43 stb.). A felhívás arra a törvényszerűségekre mutat rá, hogy az igazságot elnyomó, üldözést fogantató hatalomgyakorlás csak ideig-óráig lehet sikeres, mert éppen saját tevékenységével kövezi ki az utat bukása kiteljesedéséhez. Akik Istenben bíznak, ennek tudatában tartsanak ki állhatatosan Krisztus és az Ő Igéje mellett, a megpróbáltatások és üldözések idején is.

4

Mi mindenben különbözik a második fenevad az elsőtől? Hogyan utal az ige arra, hogy Sátán médiumává lesz ez a hatalom is?

Jel 13,11 | Azután láttam más fenevadat feljönni a földből, amelynek két szarva volt, a Bárányéhoz hasonló, de úgy szólt, mint a sárkány.

.....

.....

.....

.....

| *Milyen kapcsolat fedezhető fel a kijelentés és Jel 12,16 között?*

(1) „A földből jön fel”, tehát létrejötté eltérő az első fenevadéhoz képest. A „földből” megjelölés úgy is érthető, hogy abból a földből, amelyről korábban szó volt, amely „segítségül lett az asszonynak”(Jel 12,16).

(2) A *feljön* szó mögött álló eredeti kifejezés arra utal, hogy fokozatosan nőtt ki, emelkedett ki a földből ez a fenevad János apostol szeme láttára látomásában.

(3) „*Bárányszarvai*” voltak a fenevadnak, azaz szelíd, ártatlan és fiatal állatnak tűnt.

(4) Ugyanakkor a „*sárkánykígyó*” hangján szólalt meg, éles el-
lentétben a megjelenésével.

E hatalom közelebbi azonosításával a 17. században találko-
zunk először. Thomas Goodwin (1600–1680) neves angol pro-
testáns teológus szerint az első fenevad a pápaság, a második
a pápaság képmása, amely a reformált egyházakban fog kifor-
málódni. Az amerikai protestánsok közül egy baptista törté-
nész, Isaac Backus képviselt hasonló nézetet. John Wesley pe-
dig ezt írta 1754-ben a két szarvú fenevadról: „Még nem jött el,
noha már nem lehet messze. Az első fenevad 42 hónapos ural-
ma után kell ugyanis megjelennie.”

John E. Andrews, az adventmozgalom úttörőinek egyike ne-
vezte néven először az Amerikai Egyesült Államokat mint a
profétikus jelkép beteljesítőjét, egy 1851-ben megjelent cikké-
ben. Rámutatott arra, hogy a bárányszarvak békés, erőszaktól
és üldözéstől tartózkodó hatalomra utalnak. Az egyik bárány-
szarvat az amerikai protestantizmussal, a másikat az amerikai
köztársasági államformával azonosította. „Ezek egyike sem el-
nyomó természetű – írta –, a két szarv az egyházi és a világi ha-
talom békés, barátságos természetű különválasztását fejezi ki.”

„Azt a fenevadat, amelynek a bárányéhoz hasonló szar-
vai voltak, János a *földből* látta feljönni. Az így jelképe-
zett nemzet más hatalmak megdöntése nélkül jut ura-
lomra. Lakatlan területen támad, és fokozatosan, béké-
sen nő naggyá. Nem támadhatott tehát az óvilág csúfolt

és viszálykodó nemzetei között. (...) Egyetlen nemzetre, és csakis egyre illenek e prófécia meghatározásai. A szimbólumok félreérthetetlenül az Amerikai Egyesült Államokra mutatnak. (...) A bárányéhoz hasonló szarvak, amelyek fiatalságról, ártatlanságról és szelídségről árulkodnak, találoán ábrázolják a próféta látomása szerint 1798 körül „feljövő” Egyesült Államokat. A királyi elnyomás és a papi türelmetlenség elől Amerikába elsőként menekülő és ott menedéket kereső keresztény száműzöttek közül sokan elhatározták, hogy a polgári és vallásszabadság masszív alapzatára épített államot fognak alapítani.” (Ellen G. White: *Korszakok nyomában*, Bp., BIK, 1991, 392–393. o.)

Mostanra már jól látható az eltávolodás a kezdeti elvektől és gyakorlattól. A komoly választási potenciált képviselő keresztény fundamentalisták, az úgynevezett vallási jobboldal képviselői közül egyesek úgy fogalmazzak, hogy az állam és az egyház szétválasztása történelmi értelmetlenség volt. Figyelemre méltó, hogy – a prófécia ismerete nélkül is – a bárányszarv és a sárkányhang ellentétjére mutat rá egy újságíró az Egyesült Államokról írt riportkötetében.⁵ Idézi Theodore Roosevel, korábbi elnök jelmondatát: „Szelíden szóljatok, de mindig legyen nálatok egy jókora furkósbot, így sokra vihetitek.”⁶ A bárányszarv és a sárkányhang ellentéte arra is emlékezteti a Biblia-ismerőket, hogy Jézus intelme szerint a hamis tanítók „*juhok ruhájában jönnek, de belül ragadozó farkasok*” (Mt 7,15).

5 Rolf Winter: *Lidércnyomás: 17 riport az Amerikai Egyesült Államokról*, Kossuth Könyvkiadó, Bp., 1976.

6 I. m. 17. o.

Milyen kapcsolatban lesz ez a hatalom az első fenevaddal, és milyen eszközt használ a föld lakosai befolyásolására?

Jel 13,12–14/a | Az előbbi fenevad minden hatalmasságát cselekszi öelötte, és azt is cselekszi, hogy a föld és annak lakosai imádják az első fenevadat, amelynek halálos sebe meggyógyult. Nagy jeleket tesz, annyira, hogy tüzet is hoz alá az égből a földre az emberek láttára. Elhiteti a földnek lakosait a jelekkel, amelyek adattak néki, hogy cselekedje a fenevad előtt...”

.....

.....

.....

Milyen mértékben fog hasonulni ez a fenevad az előbbi fenevadhöz? Mire buzdítja országa és a föld lakosait? Milyen nagy jelekkel hiteti el a föld lakosait? Melyik ószövetségi történetre emlékeztet a 13. vers?

(1) A prófécia szerint ez a második fenevad az előzőleg bemutatott fenevad „*minden hatalmasságát cselekszi öelötte*”, ami azt jelenti, hogy vele szövetségben.

(2) Kötelezi országa és a föld lakosait, hogy „*imádják*” az első fenevadat. Az imádás kifejezetten vallásos fogalom, tehát vallási kényszer gyakorlására utal itt a prófécia.

(3) „*Nagy jelekkel*” hiteti el a föld lakosait.

„Ez az intézkedés [hogy az előbbi fenevad imádására készíti országa és a föld lakosait] szöges ellentétben áll ennek az államnak az elveivel, a szabadság szellemével, a

Függetlenségi Nyilatkozat félreérthetetlen és súlyos kijelentéseivel, valamint az alkotmánnyal. (...) Az államhatalom csak a nemzet szabadságát védő intézkedések durva megsértésével kényszerítheti bármilyen vallási szertartás gyakorlását. De ez az eljárás nem következetlenebb, mint maga a szimbólum: A tiszta, szelíd és ártatlan bárányszarvú fenevad úgy szól, mint a sárkány.” (Ellen G. White: *Korszakok nyomában*, i. m., 394. o.)

Az Egyesült Államok és a pápaság együttműködése mindinkább előre haladó irányt mutat. A Vatikán állam 1929-ben történt restaurációja után sokáig nem létesült diplomáciai kapcsolat az Egyesült Államok és a Szentszék között. Az előbbi ugyanis ezt összeegyeztethetetlennek tartotta az állam és az egyház szétválasztása elvével. A múlt század 50-es éveiben történt először ilyen irányú kezdeményezés, de akkor még heves tiltakozás volt a közvélemény részéről. Ronald Reagan elnöksége idején, 1984-ben került csak sor erre, és ekkor már szinte semmilyen ellenállásba nem ütközött az amerikaiak részéről. Azt sem lehet mondani egyébként, hogy az Egyesült Államok protestáns ország lenne. A Római Katolikus egyház – hívei számát, intézményei sokaságát és anyagi erejét tekintve – nagyon jelentős tényezővé vált az országban. Ezenkívül megtörtént a keresztény fundamentalizmus irányzatát képviselő amerikai protestáns egyházak kiegyezése a katolikus egyházzal, számos közös nyilatkozat és egyezmény született.

Az utalás a jelekkel való elhítetésre nem meglepő, hiszen az Újszövetség többször figyelmeztet, óv ezektől: Mt 24,5. 24; 2Thess 2,8–11; Jel 16,14. A keresztények közül is kevesen olvassák kutatva a Szentírást, és tisztelik azt Isten Szavaként. Ezért a többség védtelen lesz a megejtő csodákkal szemben, annál is

inkább, mivel jellemző a tömegméretű „butulás”, a gondolkodás kultúrájának a hanyatlása. A hamis prófétává váló fenevad megismétli Illés tetteit, amikor tűz esett alá az égből az általa felállított oltárra. Az Illés-történetben csak az Úr igaz prófétája tudott tüzet hozni az égből alázatos, buzgó imája által. Ellenégei, a Baál-papok nem tudták ezt utánozni. Úgy tűnik, a vég idején a próba még súlyosabb lesz, mert az antikrisztusi hatalom ezt a csodát is képes lesz produkálni démoni erők segítségével. Az Isten Igéjéhez ragaszkodók előtt mégis leleplezi magát azzal, hogy a Tízparancsolat második parancsolata ellenében a fenevad „*imádására*” akarja rávenni a föld lakosait, és ezen kívül – mint a továbbiakból kitűnik – a negyedik parancsolat áthágására.

Mivé alakul át, mit állít fel végül ez az eredetileg „bárányszarvú” hatalom? Hogyan követi az „imádatban” az első fenevadat?

Jel 13,14–17 | Elhitesi a földnek lakosait a jelekkel, amelyek adattak neki, hogy cselekedje a fenevad előtt, azt mondván a föld lakosainak, hogy csinálják meg a fenevad képét, aki fegyverrel megsebesítettet, de megelevenedett. Adatott neki, hogy a fenevad képébe lelket adjon, hogy a fenevad képe szóljon is, és azt művelje, hogy mindazok, akik nem imádják a fenevad képét, megölessenek. Azt is teszi mindenkivel, kicsinyekkel és nagyokkal, gazdagokkal és szegényekkel, szabadokkal és szolgákkal, hogy az ő jobb kezükre vagy a homlokukra bélyeget tegyenek, és hogy senki se vehessen, se el ne adhasson semmit, hanem csak akin a fenevad bélyege van, vagy neve, vagy nevének száma.

Mit jelent ez a kifejezés: „a fenevad képmása”? Mit követelnek a föld lakosaitól a fenevad és képe imádatának jeléül? Milyen, mindinkább szigorodó szankciók sújtják azokat, akik nem imádják a fenevad képmását?

„»Azt mondván a föld lakosainak, hogy csinálják meg a fenevadnak képét.« Ez a kijelentés világosan bemutat egy kormányformát, amelyben a törvényhozói hatalom a nép kezében van... De mi »a fenevad képe«? És hogyan fogják megformálni? (...) Ahhoz, hogy megtudjuk (...), tanulmányoznunk kell magának az [első] fenevadnak – a pápaságnak – az ismertetőjeleit. (...) Mivel azonban az emberek lelkiismeretét irányítani akarta, a világi hatalom támogatását igényelte. (...) Ahol eddig az egyháznak világi hatalma volt, azt mindig igénybe vette, hogy a tanításaitól eltérőket megbüntesse. (...) Amikor az Egyesült Államok legjelentősebb egyházai a közösen vallott tantételekben egységre jutva arra befolyásolják az államot, hogy tegye kötelezővé rendelkezéseiket és tartsa fenn létesítményeiket, akkor már a protestáns Amerika megformálta a római hierarchia hasonmását, aminek elkerülhetetlen következménye, hogy a polgári hatóság büntetést ró azokra, akik eltérő véleményt vallanak. (...) A »fenevad képe« a hitehagyó protestantizmusnak azt a formáját ábrázolja, amely akkor alakult ki, amikor a protestáns egyházak dogmáik megtartásához a polgári hatalom segítségét igénylik.” (Ellen G. White: *Korszakok nyomában*, i. m., 394–397. o.)

Összefoglalóan a következőket mondhatjuk az első fenevad „képmásáról”: a pápaság lényege a világi és az egyházi hatalom összeolvadása. Ez valójában az ókori Római Birodalomtól átvett eszme és gyakorlat. A római császárok személyükben egyesítették a legfőbb világi és vallási hatalmat, mivel pontifex maximusok, azaz az államvallás főpapjai is voltak. A fenevad képmása egy olyan régi-új társadalmi rend lesz, amelyben a világi és a világi hatalom teljesen egybeolvad.

Ami a fenevad bélyegét illeti – mint általában a pecsétek vagy bélyegek –, annak a nevét hordozza, akihez tartozik, tehát a fenevadét. A bélyeg *„homlokra vagy jobb kézre”* vétele arra utalhat, hogy vagy elméjükben is meghódolnak emberek a fenevad előtt, vagy csupán a cselekvés szintjén igazodnak hozzá, engedelmeskednek neki.

Globális vallási szövetség a végidőben

Az előző tanulmány két olyan, a végidőben főszerepet játszó hatalommal ismertetett meg bennünket, amelyeknél egybeolvadt a világi és a vallási hatalom. Ez a tanulmány arra irányítja a figyelmet, hogy egy vallási szövetségnek a létrejötte készíti elő a végidőben a vallási és a világi hatalom egyesítését, szerete a világon.

1

Milyen kijelentés vezette be János apostol látomásában a végidőben kialakuló nagy vallási szövetség bemutatását?

Jel 17,1–2 | Jött egy a hét angyal közül, akinél a hét pohár volt, és szólt velem, mondván nékem: Jöjj, megmutatom neked a nagy parázna kárhoztatását, aki a sok vízen ül, akivel paráználkodtak a föld királyai, és paráznasága borával megrészegedtek a föld lakosai.

.....

.....

Mi a jelentősége annak, hogy a hét csapást kitöltő angyalok egyike mutatta be ezeket Jánosnak? Mit jelképez a „parázna asszony” a Bibliában? Miért említette az angyal mindjárt a „nagy parázna kárhoztatását” is? Minek a szimbóluma a „sok víz”?

Mi a hasonlóság a 13. fejezetben bemutatott két hatalommal, milyen kiterjedésű azoknak a befolyása és ennek az asszonynak a befolyása?

A hét csapást kitöltő angyalok egyike szólítja meg János apostolt látomásában, hogy bemutassa neki a „*nagy parázna asszony megbüntetését*”. Ez fontos időrendi eligazítás, mert e szerint a csapások küszöbén kell keresni a jelképes ábrázolásokat, illetve történések és kijelentések beteljesedését (vö. Jel 18,4–5). Az asszony „*sok vízben ül*”, ami összhangban van a jelképes Babilon névvel (lásd 5. vers), mivel az ókori Babilon városán is keresztül folyt a nagy Eufrátesz folyó. Jel 17,15 szerint a sok víz „*népek, sokaságok, nemzetek, nyelvek*” szimbóluma. Babilon befolyása tehát éppúgy globális, mint a 13. fejezetben bemutatott két fenevadé.

Milyen jelképes ábrázolás tárult János apostol szeme elé az angyal bejelentése után?

Jel 17,3–5/a | Lélekben elvitt engem egy pusztába, ahol láttam egy asszonyt ülni egy veres fenevadon, amely teljes volt káromlás neveivel, és amelynek hét feje, tíz szarva volt. Öltözött pedig az asszony bíborba, skarlátba, megékesítettett arannyal, drágakövel és gyöngyökkel. Kezében egy arany pohár volt, tele utálatosságokkal és az ő paráznasága tisztátalanságával. Homlokára egy név volt írva: titok, a nagy Babilon...

.....

.....

Honnan ismerős az a fenevad, amelynek a hátán ült az asszony? Mit fejez ki az, hogy az asszonyt a fenevad hátán ülve látta János? Milyen volt az asszony megjelenése, és mi ennek a mondánivalója? Milyen poharat látott János az asszony kezében, milyen volt kívülről, és mi volt benne? Mi volt az asszony homlokára írva, és mire utal e jelképes elnevezés?

A 13. fejezet 1–2. verse kapcsán is utaltunk már arra, hogy a hétfejű, tíz szarvú, káromlás neveivel teljes fenevad nem egyetlen világi hatalmat jelképez. Óriás fenevadként, együttesen mutatja be a prófécia itt mindazokat a hatalmakat a történelem folyamán, amelyeken keresztül Sátán működött, hogy keresztelje Isten megváltási tervét és ártson a hívő népének. Azt akarja megláttatni ezzel, hogy ugyanaz a démoni szándék és ihletés mozgatja mindezeket a hatalmakat. Valójában csupán különböző történelmi álarcokról van szó, egy jellegzetes hatalom különböző fázisairól, egyazon Sátáni törekvés ismételt felbukknásáról, változó formában.

A fenevadon ülő parázna asszony szimbóluma önmagában – minden további magyarázat nélkül is – jól érthető mondanivalót közvetít: a hét csapás küszöbén a *Babilon* nevű vallási szövetség fogja „meglovagolni” a világi hatalmat.

A parázna asszony, aki mesterségének megfelelően, felékesítetten jelenik meg, Jézabelre emlékeztet, akinek a nevét szintén prófétikus jelképként használja Jelenések könyve (Jel 2,20–23, vö. 2Kir 9,30). Az aranypohár, amely kívülről vonzó és értéknek tűnik, de belül tisztátalanságot és utálatosságot rejt, ószövetségi próféciát idéz: Jeremiás 51,7. Az „*utálatosságok*” szakkifejezés a Bibliában, a pogányság démonikus, ezoterikus kultuszait jelöli (lásd: 5Móz 18,9–12). A paráznaság átvitt értelemben egyrészt bálványimádást, másrészt a világgal való szövetkezést jelöl

a Bibliában (Hós 2,12; Ezék 16,26. 28. 36; Náh 3,4; Ésa 23,15–17). Mindezeket tartalmazza az aranypohár. Nagy ellentét van tehát a pohár vonzó külseje és aközött, ami benne van.

„Rómában a prostituáltak homlokukra erősített pánton viselték nevüket. Így a parázna asszony homlokpántjára is felírva van a neve. A szerző előrebocsátja, hogy ez a név titkos értelmet takaró, fedőnév.”¹ A Babilon név babilóniai nyelven *Babi-lu*, amelynek a jelentése: 'Istenek kapuja.' Héber nyelven viszont – a *bálal* 'összezavarni' igegyökkel való rokonsága folytán – 'zűrzavar'-nak értelmezhető. Úgy tűnik, hogy ennek is van jelentősége: Babilon *istenek kapujának* hirdeti magát, valójában azonban belül *zűrzavar*.

Miből tűnik ki, hogy a Babilon nevű parázna asszony nem csupán egy egyház, hanem egy vallási szövetség? Hogyan viszonyuljon Isten népe ehhez a szövetséghez?

3

Jel 17,5/b | ...a nagy Babilon, a paráznáknak és a föld utálatosságainak anyja.

2Tim 3,5 | ...akiknél megvan a kegyesség látszata, de megtagadják annak erejét. És ezeket kerüld!

Jel 14,4 | Ezek azok, akik asszonyokkal nem fertőztették meg magukat, mert szüzek.

.....

.....

.....

1 Karner Károly: *Apokalipszis*, Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóosztálya, Bp., 1990, 126. o.

Azonosítsuk a szövetség három tagját, „az anyát, a leányait és a föld utálatosságait”! Mit jelent ez a kifejezés: „nem fertőzték meg magukat”? Megengedhető-e, lehetséges-e veszély nélkül érintkezni azzal, ami fertőző?

Kitűnik itt, hogy hármasszövetséget fed a *Babilon* név, mert a parázna asszony egy „anya”, akinek szintén parázna „leányai” vannak, és e mellett még „a föld utálatosságának” is anyja. Az „anya” kétségtelenül a római egyházat jelöli (egyértelművé teszi ezt Jel 17,9. 18). Leányai azok, akik tőle származtak, és követik őt a paráznaságában. A „föld utálatosságai” pedig nyilván a démonikus elemeket tartalmazó pogány vallásokra utal (lásd 5Móz 18,9–12). Globális vallási szövetséget szimbolizál tehát a parázna asszony, amelyben egymásra találnak a hitehagyó kereszténység és a démoni hátterű pogány kultuszok. Ez az eleve romlott szövetség vezérlete alá vonja a világi hatalmakat és megrészegíti a föld lakosait.

„A gyülekezet a menyasszony, a Bárány felesége. Minden igazi hívő Krisztus testének része. Krisztus úgy tekinti népe vele szembeni hűtlenségét, mint a feleség férje iránti hűtlenségét. (...) Tartsa hát magát szentnek, tisztának, elkülönülten.” (Ellen G. White: *A Te igéd igazság*, 253. o.)

4

Milyen drámai ábrázolással fejezi ki azt a prófécia, hogy a végidőnek ez a jelképes Babilonja üldöző hatalomként viselkedik?

Jel 17,6; 18,24 | Láttam, hogy az asszony részeg a szentek vérértől és a Jézus bizonyágtevőinek vérértől, és nagy csodálkozással

csodálkoztam, mikor láttam őt. Proféták és szentek vére találtott abban, mindazoké, akik megölettek a földön.

.....

.....

Mit fejez ki az, hogy ez az asszony nemcsak királyokat és tömegeket részegít, hanem maga is „részeg a szentek és Jézus Krisztus bizonyágtevői véréből”?

A prófécia rámutat arra, hogy Krisztus hívő maradék egyházát szenvedélyesen üldöző hatalomról van szó. Döbbenetes kép: egy részeg, parázna asszony, aki uralja és megrészegíti a világot! A végidő félelmetes, erkölcsi-vallási állapotait érzékelteti ez az ábrázolás (vö. 2Tim 3,1–5). Nem meglepő, hogy János apostol nagyon elcsodálkozott, amint ezt szemlélte. A 18. fejezet 24. verse arra utal, hogy a végidő Babilonja örököse a korábbi üldöző hatalmaknak, ugyanaz a szellem, ugyanaz a gyűlölet hevíti, mint a korábbi korok lelkiismereti szabadságot elnyomó hatalmait.

Hogyan segít hozzá a második angyali üzenet mélyebb megértéséhez Babilon – Jelenések könyve 17. fejezetében foglalt – közelebbi bemutatása? Milyen kiegészítéssel hangzik fel a második angyali üzenet „nagy erővel”, a csapások kitöltésének küszöbén?

Jel 14,8 | Más angyal követte azt, mondván: Elesett, elesett²

2 Pontosított fordítás szerint.

Babilon, a nagy város! Mert az ő paráznasága haragborából adott inni minden népnek.

Jel 18,1–2 | Ezek után láttam más angyalt leszállni a mennyből, akinek nagy hatalma volt, a föld fénylett annak dicsőségétől. És kiáltott teljes erejéből, nagy szóval, mondván: Elesett, elesett a nagy Babilon, és lett ördögök lakhelyévé, minden tisztátalan lélek tömlöcévé, minden tisztátalan és gyűlölséges madár tömlöcévé.

.....

.....

.....

.....

| *Mit jelent a „paráznasága haragbora” kifejezés?*

A fordítás-helyesbítés azért fontos, mert a vég idején Babilon nem „leomlott”/romos állapotú lesz. Ellenkezőleg, a hatalom és a befolyás csúcspontjára jut. Isten szemében azonban elesett, elbukott. Ami, vagy aki Isten szemében elbukott, azt Ő magára hagyja. A mennyei jelenlét és befolyás helyére pedig törvényszerűen a démonok nyomulnak be. A „*tisztátalan, gyűlölséges madarak*”, csakúgy, mint a „*békák*”, a démonok jelképei az Írásban (vö. Mt 24,28; Jel 16,13–14).

„Sátán teljesen hatalmába kerítette az egyházakat mint testületeket. (...) Hitvallásuk, imáik és intelmeik utálatosak Isten előtt. (...) Isten nem gyönyörködik gyülekezeteikben. (...) Bűneik és gőgjük egészen az égig ér. (...) A gonosz angyalok megszámlálhatatlan serege száll szerte

az egész földön és megtölti az egyházakat.” (Ellen G. White: *Tapasztalatok és látomások*, Babilon bűnei c. fejelet)

Mit jelent az a kijelentés, hogy Babilon „*paráznasága haragborából ad inni minden népnek*”? Arra utal, hogy Babilon szenvedélyes haraggal, gyűlölettel olt be minden népet az Isten Igéjéhez ragaszkodó, hamisságait leleplező hívő maradékkal szemben. A „*paráznaság haragbora*” elvakult gyűlölet, üldöző hév mindazok ellen, akik Babilon befolyásának ellenállnak (vö. Dn 3,6; Mt 24,9; Jel 13,15). Megfertőzni, megrészegíteni minden népet ezzel a szellemiséggel – valóban rettenetes bűn. Méltán váltja ki Isten részéről azt a válaszlépést, hogy haragja poharait tölteti ki a gyilkos indulattal átfűtött tömegekre.

Meddig marad „népe” Istennek Babilonban, mindezek ellenére? Hogyan fogja Isten kihozni őket onnan, és egybegyűjteni „Sionba”?

6

Jel 18,4–5 | Hallottam más szózatot a mennyből, amely ezt mondja: Fussatok ki belőle én népem, hogy ne legyetek részesek bűneiben, és ne kapjatok csapásaiból: Mert bűnei az égig hatottak, megemlékezett Isten gonoszságairól.

Jer 51,6–9 | Fussatok ki Babilonból, ki-kí mentse meg lelkét, ne vesszettek el gonoszságáért, mert az Úr igazságszolgáltatásának³ ideje ez, megfizet néki érdem szerint. Arany pohár volt Babilon az Úr kezében, amely megrészegíti ez egész földet, nemzetek ittak borából, azért bolondultak meg. Hamar elesett Babilon, és összeomlott! Jajgassatok felette, kössétek be balzsammal

3 Pontosított fordítás szerint.

sebét, hátha meggyógyul! Gyógyítottuk Babilont, de nem gyógyult meg. Hagyjátok el őt, és menjünk ki-kí a maga földjére, mert az égig hatott ítélete, felemelkedett a felhőkig.

Jn 10,16 | Más juhaim is vannak nékem, amelyek nem ebből az akolból valók, azokat is elő kell hoznom, hallgatnak majd az én szómra, lesz egy akol és egy pásztor.

.....

.....

.....

Hogyan igazít útba a kifutásra felszólító isteni üzenet idejét illetően a 18,4–5 vers? Milyen további ismereteket nyújt a kifutást illetően az eredeti ószövetségi idézet Jeremiás könyvéből, amit Jel 18,4 idéz? (Lásd még Ésa 48,20; Zak 2,6–7.9) Hogyan utalt Jézus is arra, hogy egyszer összegyűjti mindazokat, akik „az ő juhai”? Milyen módon fogja őket összegyűjteni?

„A római katolikusok között vannak őszinte keresztyének. Ezek szolgálják Istent ebben az egyházban legjobb ismeretük szerint. (...) Isten szánakozó szeretettel figyeli ezeket a lelkeket, akik olyan vallásban nevelkedtek, amely megtévesztő... Isten világosságot fog adni nekik, amely elűzi az őket körülvevő sötétséget. Kinyilatkoztatja nekik az igazságot, úgy, ahogy Jézusban van, és sokan Isten népéhez fognak csatlakozni.”

„A Babilont képező egyházak lelki sötétsége és Istentől való elidegenedése ellenére Krisztus követőinek nagy serege még mindig soraikban található. (...) Eljön az idő, amikor azok, akik Istent mindenekfelett szeretik, nem

tudnak kapcsolatban maradni olyanokkal, akik »inkább a gyönyörnek, mint Istennek szeretői, akiknél meg van a kegyesség látszata, de megtagadják annak erejét«. Jelenések könyve 18. fejezete arra az időre mutat, amikor a hármás angyali üzenet elutasításának következményeként az egyház teljesen eljut a mennyből leszálló angyal által megjövendölt állapotba, és Isten felszólítja még Babilonban lévő népét, hogy szakadjon el attól a közösségtől. (...) Az Úr minden gyermeke, aki még Babilonban van, hallgat majd e hívásra...” (Ellen G. White: *Korszakok nyomában*, 348–349., 572. o.)

„Istennek gyermekei vannak, sok gyermeke, a protestáns egyházakban és nagy a számuk a katolikus egyházközösségekben. Olyanok, akik igazabbul engedelmeskednek a legjobb ismeretük szerinti világosságnak, mint a szombattartó adventisták közül sokan, akik nem járnak a világosságban. Az Úr hirdetni fogja az igazság üzenetét, hogy figyelmeztesse és a dolgok tényleges állapotára ébressze őket.” (Ellen G. White: *Kiben bízhatunk?*, I. köt., 377. o.)

Babilon összefonódása a világi hatalommal a végidőben

1

Milyen magyarázatot fűz a prófétikus kijelentés a fenevad jelképéhez?

Jel 17,8–11 | A fenevad, amelyet láttál, volt és nincs, a mélységből jön fel, és megy a veszedelemre. A föld lakosai csodálkoznak (akiknek neve nincs beírva az életnek könyvébe e világ alapítása óta), látván a fenevadat, amely volt és nincs, noha van. Itt az elme, amelyben van bölcsesség: A hét fő a hét hegy, amelyen az asszony ül, Király is hét van, ebből öt elesett, és az egyik van, a másik még el nem jött, és mikor eljön, kevés ideig kell annak megmaradni. A fenevad pedig, amely volt és nincs, az maga a nyolcadik, a hét közül való, és a veszedelemre megy.

.....

.....

.....

Mit jelent az, hogy a „mélységből” jön fel ez a fenevad? Milyen két dolgot szimbolizál a hét fej?

Mindenekelőtt arra mutat rá az angyal magyarázata, hogy a fenevad a „*mélységből jön fel, és a kárhozatra megy*” (8. vers). Egy-

értelműen démonikus háttérre és inspirációra utal ezzel, mert a *mélység* Sátánnak és angyalainak a szimbóluma a Szentírásban (lásd: 2Pt 2,4; Lk 8,31; Jel 9,11; 11,7; 20,1–3). Azt is mondja róla az angyal, hogy „*volt és nincs*”, továbbá, hogy a föld lakosai, akiknek neve nincs beírva az élet könyvébe, éppen ezért fogják csodálni, mert „*volt és nincs, majd [újból] megjelenik*” (8. vers). Olyan tehát ez a hatalom a történelemben, mint a bűvópatak. Új és új álarcban jelenik meg, de mindig ugyanaz a démoni hatalom és ambíció áll mögötte. A föld lakosai pedig csodálják és respektálják ezt a mindent túlélő, újra meg újra életre kelő hatalmat. Stabilitására úgy tekintenek, mint természetfeletti támogatottságának pozitív bizonyítékára. Az a kijelentés, hogy a föld lakosai – kivéve az élet könyvébe írtakat – csodálják, ismét a 13. fejezet első fenevadjával kapcsolja össze az itt szereplő fenevadat.

Ezt követően sajátos bevezetéssel adja meg a kulcsot az angyal a konkrét azonosításhoz: „*Bölcs értelemre van itt szükség...*” A megértés kulcsa az angyal kijelentése szerint a hét fej kettős jelentésének a felismerése. Ezek ugyanis *hét hegyet* és *hét királyt* is jelképeznek. A parázna asszony a hétfejű fenevad hátán ül, ennél fogva úgy lehet tekinteni, hogy annak hét fején is. A magyarázat szerint pedig a fejek elsődlegesen azt a hét hegyet jelképezik, amelyen az asszony trónol. Tehát tulajdonképpen az asszony trónszékét, székhelyét jelöli meg ezzel a prófécia. „[A hét hegy] Rómára utal, amely közismerten hét halmon épült.”¹

A hét fej hét királyt is jelent, amelyek közül „*öt elesett*”, azaz letűnt már. „*Egy van*”, azaz éppen uralkodik. Egy „*még nem jött el, és mikor eljön, kevés ideig kell megmaradnia*” (10. vers), vagyis egy fej uralomra jutása még hátra van, de ez csak rövid ideig

1 Karner Károly, i. m., 173. o.

tartó közzjáték lesz már. Mindenekelőtt az lesz világossá e magyarázat által, hogy a hét király nem egyszerre uralkodik, hanem egymást követi. A perspektivikus üdvtörténeti próféciaák egyszerűsítő, tömörítő nyelvezetében a *király* szó rendszerint 'királyságot, birodalmat' jelent.

Nézőpontbeli különbség van a Jelenések könyve 12., 13. és 17. fejezetében szereplő fenevadak között. Mindhárom fejezetben vörös, hétfejű és tízszarvú fenevaddal találkozunk, tehát alapvető az azonosság közöttük, ám bizonyos eltérés mégis megfigyelhető. A 12. fejezet egyértelműen Sátánnal azonosítja e fenevadat (lásd a 9. verset), vagyis azt hangsúlyozza, hogy mintegy Sátán inkarnációja volt a pogány Római Birodalom, amely által Jézust mindjárt a születésekor meg akarta öletni (4–5. vers). A 13. fejezet a hét fej egyikének az időszakában mutatja be e fenevad jellegzetességeit és tevékenységeit (lásd 3. vers). Ez a megjelenési forma, mint láttuk, a középkori pápaság volt. Itt a 17. fejezetben viszont a teljes arzenált szemünk elé állítja a prófécia, időrendi sorrendben, azaz mind a hét fejről szól, amelyek által a mögöttük lévő hatalom cselekszik.

A Babilon nevű parázna asszony tehát azt a világi hatalmat lovagolja meg a végidőben, amelynek nagy múltja van. Az önmagát istenítő, a hamis vallást felemelő, a hiteleset pedig üldöző hatalmak utódja, amelyek különböző alakban, de mind Sátán kreációi voltak a múltban.

A hét csapás küszöbén a fenevadnak a római pápaságot jelképező 6. feje van uralmon, amelyet „*csodálva követnek a föld lakosai*”. Ez az ami „*van*” a 7. csapás küszöbén. (A hét fej mint hét király azonosítását – időrendi sorrendjükben – és ugyanúgy a titokzatos nyolcadikét lásd bővebben: Vankó Zs.: *Jézus Krisztus apokalipszise*, IV. köt., 185–187. o.)

Mivel dicsekszik a fenevad hátán ülő asszony?

Jel 18,7 | Amennyire dicsőítette magát és dobtódott, annyi kinnal, gyásszal fizessetek néki, mert ezt mondja az ő szívében: Úgy ülök, mint királynéasszony, és nem vagyok özvegy, és semmi gyászt nem látok.

.....

.....

.....

Mit értsünk azon, hogy a Babilon nevű asszony korábban „özvegy” volt, a hét csapás küszöbén viszont már nem az, és büszke királynőként trónol?

Gondoljunk vissza 17. fejezet elején található ábrázolásra: Babilon felékesített parázna nőként ül a fenevad, azaz a világi hatalom hátán, „*királysága van a föld királyain*”, és „*sok víz felett*” is trónol, azaz népek, nemzetek sokasága hódol neki (17,1.3.15. 18). Dicsekvése – „*nem vagyok özvegy, nem látok többé gyászt*” – arra utal, hogy korábban özvegy volt, gyászolt. Összhangban van ez azzal a kijelentéssel, amellyel Jel 13,3-ban találkoztunk: A Babilon szövetségén belül anyaszerepet betöltő vallási hatalom korábban „*halálos sebet*” kapott, amely a vég idejére „*begyógyul*”. Ezek a szimbolikus kifejezések arra utalnak, hogy korábban kettévált a világi és az egyházi hatalom, „*özvegyiségre*” jutottak a keresztény egyházak, amelyek a constantinusi fordulat óta hatalmi pozícióhoz szoktak, és ezt „*gyászként*”, avagy „*halálos sebként*” élték meg, főképpen a római egyház. A felvilágosodás szellemi áramlata a nagy francia forradalom nyomán

köszöntött be ez a „gyászorszak” a hatalmi kereszténység életében (Jelenések könyve a 11. fejezetben szól erről). A vég idején viszont már újra a boldog és végtelenül elbizakodott Babilont látjuk, mert ismét a hatalom csúcsán érezheti magát. Úgy véli, most már örökre élvezni fogja visszanyert és a korábbi is felülmúló hatalmát.

Dicsekvése ékes bizonyosága annak, hogy mennyire eltávolodott a kereszténység alapítójától, Jézus Krisztustól. Ragyogóan érzi magát a hatalom csúcsán, amely teljesen idegen volt Jézus számára. Ő visszautasította Sátán ajánlatát, amikor az e világ feletti uralmat kínálta neki, és kijelentette: „*Az én országom nem e világból való.*” (Mt 4,8–10; Jn 18,36) Babilont viszont nem zavarja a bűn, amely át- meg átszövi a világ életét, és ami elválaszthatatlan az evilági értelemben vett hatalom gyakorlástól. Nem sérti, nem rettent meg „*a gonoszság megsokasodása*”, amely pedig meghatározó jellegzetesség a végidőben (Mt 24,12). Abszolút nem számol azzal, hogy Jézus valaha is visszatér, lesz elszármoltatás, végítélet és isteni hatalomátvétel a föld felett. Úgy véli, örökre királynőként trónolhat, korlátlan hatalmat birtokolva.

Különös, hogy Ellen G. White több mint száz évvel ezelőtt, 1888-ban megjelent *A nagy küzdelem* című könyvében leírta már az alábbi sorokat:

„Katolikusok, protestánsok és a világ fiai egyaránt elfogadják a kegyesség látszatát, a kegyesség ereje nélkül, és ebben a szövetségben a világot megtérítő, régóta várt millennium nagyszerű mozgalmának a kezdetét látják.” (*Korszakok nyomában*, A közelgő küzdelem c. fej., 524. o.)

Akkor a katolikusok és protestánsok egyesülése sehol sem volt még, úgyszintén elképzelhetetlen volt, hogy újból a világi

és vallási hatalmat egyesítő társadalom jöjjön létre. A legtöbb protestáns felekezet és a katolikus egyház is úgy értelmezi a millenniumot, vagyis az ezeréves korszakot (Jel 20. fej.), hogy az egy aranykorszak lesz a földön, amely a zsidók megtérésével kezdődik, s a világ megtérésével folytatódik, és ennek a végén fog Krisztus visszatérni.

Milyen kapcsolatba kerül egymással a végidőben „a tíz szarv és a fenevad”?

3

Jel 17,12–14.17 | A tíz szarv pedig, amelyet láttál, tíz király, olyanok, akik még birodalmat nem kaptak, de hatalmat kapnak mint királyok egy óráig a fenevaddal. Ezeknek egy a szándékuk, erejüket és hatalmukat is a fenevadnak adják. Ezek a Bárány ellen viaskodnak, de a Bárány meggyőzi őket, mert uraknak Ura és királyoknak Királya, és a vele való elhívottak, választottak és hívek is. (...) Mert Isten adta a szívükbe, hogy szándékát cselekedjék, és egy szándékon legyenek, adják az ő birodalmukat a fenevadnak, míg betelnek Isten beszédei.

.....

.....

.....

Mit jelképez a tíz király (vö. Dn 7. fej.)? Jellemző-e, hogy ezek egy szándékon vannak? Jellemző-e rájuk, hogy hatalmukat készségesen alárendelik egy másik hatalomnak? Ki ellen fognak viaskodni a valóságban a fenevaddal együtt? Lehet-e sikere vállalkozásuknak? Miért engedi Isten sokszor csaknem a győzelemig előrehaladni Sátán terveit?

A „tíz szarv” visszauntil Dániel könyve 7. fejezetére, ahol a negyedik, vasfogú fenevad fején látott tíz szarvat a próféta (vö. Dn 2. fej.-ben szereplő ábrázolással – a nagy emberszobor esetében is tíz lábujjban végződtek a vaslábszárak). Ott a felbomló Nyugatrómai Birodalom utódállamait – tehát azokat az európai nemzeteket, amelyek az egykori Római Birodalom területéhez tartoztak – jelképezte a tíz szarv, amit a kinyilatkoztatott magyarázat is egyértelművé tett: „*A tíz szarv pedig ez: ebből az országból [a negyedik fenevad által jelképezett országból] tíz király támad...*” (Dn 7,24/a)

Itt, a 17. fejezetben azonban már nem ugyanazokról a középkori királyságokról van szó, noha a végidőben létező „tíz király” valamiképpen jogutódja ezeknek, mert maga a jelkép – a „tíz szarv” – azonos. Az angyal így magyarázza ezt: „*A tíz szarv, amelyet láttál, tíz király, amelyek királyságot még nem kaptak, de hatalmat kapnak a fenevaddal együtt mint királyok, egyetlen óráig.*” (12. vers) Arról lenne szó, hogy bár a középkori királyságok megszűntek, amikor felváltották azokat a polgári demokráciák, a vég idején ezek mégis visszaalakulnának valamiféle „királyságokká”, legalábbis tekintélyelvű államokká? A nagy francia forradalommal kezdődően elindult egy folyamat, amelynek során ezek a királyságok köztársaságokká alakultak. Az első világháború idején különösen felgyorsult ez az átalakulás. A prófécia szerint viszont ezt követően ismét visszatér a múlt, valószínűleg a fokozódó válságok hatására. Előbb-utóbb talán ki is fogja jelenteni valaki, hogy a polgári demokrácia már nem a megfelelő államforma az egyre súlyosbodó, halmozódó globális válságok korában. Tükörképe lenne ez a középkori pápaság halálós sebének, amely a végidőre meggyógyul? Annál is inkább erre lehet gondolni, mert e „királyok” „*a fenevaddal együtt*” kapnak hatalmat. És azt is érthetjük vajon ezen, hogy a fenevaddal

való szövetség biztosít számunkra tekintélyt? A népek pedig, amelyek korábban – lerázva magukról a tekintélyuralmat – elszántan ragaszkodtak szabadságukhoz, azért rendelik alá magukat neki ismét, mert a Babilon nevű parázna asszony „*megrészegeti*”, elkábítja őket, ahogyan erre már a 2. vers is utalt?

A jövő adhat pontos választ ezekre a kérdésekre. Az emberség hajlamos arra egy-egy társadalmi rendszer kudarca után, hogy ismét visszakanyarodjon abba a régi kerékvágásba, mely pedig egyszer már nyomorúságba vezetett, és amely ellen korábban már fellázadt. Vigasztalás rejlik azonban abban a kijelentésben, hogy „*egyetlen óráig*” fog csak tartani a szóban forgó új szövetség az egyház és a világi hatalom között. Minden bizonnyal csupán az idő rövidségét akarja érzékeltetni a kifejezés. A fenevaddal egyesült tíz királyról azt is mondhatjuk, hogy ez lesz az európai „fenevad képmása”.

Ez a tíz király sohasem volt egy szándékon, a történelem folyamán. A Dániel könyve 2. fejezetében foglalt vázlatprófécia kategorikusan kijelenti a tíz szarvnak megfelelő „*részint vas, részint cserép*” lábujjakról, hogy éppúgy nem képesek egyesülni egymással, mint ahogyan „*a vas nem egyesül a cseréppel*” (Dn 2,43). Ezúttal mégis összefognak, de csak „*egyetlen óráig*”, és végül az előbb idézett törvényszerűséget fogják igazolni, mivel rövid idő múlva szembefordulnak egymással, látványosan és botrányosan. Nem szabad elfelejtenünk, hogy a fenevad önmagában vallási hatalom is, tehát tulajdonképpen a világi és az egyházi hatalom szövetkezéséről szól itt a prófécia. Jelenések könyve 13. fejezetében a hétfejű, tízszarvú fenevad a középkori, majd a vég idején ismét hatalomra jutó pápaságot ábrázolja, azt a hatalmat, amelynél a világi és az egyházi hatalom összeolvad. (A 17. fejezet elején viszont kettébontva ábrázolja a prófécia a kettős hatalmat, a fenevad a világi uralmat jelképezi, a rajta ülő

asszony pedig a vallási hatalmat, illetve közelebről egy globális vallási szövetséget, mint ezt előzőleg láttuk.) Ebből az következik, hogy ha a tíz király – a Római Birodalom egykori európai utódállamai – erejüket és hatalmukat a fenevadnak adják, akkor tulajdonképpen a fenevad hasonmásává alakulnak át, azaz olyan társadalmi formációt alkotnak, ahol egybeolvad a világi és a vallási hatalom.

A 17. vers még egy megjegyzést fűz ehhez a végkifejlethez: *„Mert Isten adta a szívükbe, hogy az ő szándékát cselekedjék, és egy szándékon legyenek, adják birodalmukat a fenevadnak, míg betelnek Isten beszédei.”* A valódi Krisztus-követőket akarja bátorítani ezzel a prófécia: Ne rettenjenek meg, amikor látják a félelmetes, globális szövetséget létrejönni, illetve tapasztalják, hogy az ellenük fordul. Emlékezzenek erre a kijelentésre: valójában Isten szándékát fogják beteljesíteni e hatalmak, mert Ő még dühödt támadásukat is igazságának és dicsőségének felmagasztalására, illetve népének megszabadítására fogja felhasználni. Éppen azért, hogy csaknem a megvalósításig engedi érvényesülni szándékukat, Isten nyilvánvalóvá teszi romlottágukat és azt a törvényszerűséget is, hogy a bűn önmagát semmisíti meg.

4

Hogyan juttatja kifejezésre a prófécia azt, hogy ebben az időben „a földből feljövő fenevad” által jelképezett hatalom is olyannyira szorosan összefonódik a vallási erőkkkel, hogy a vallási jellege fog dominálni?

Jel 16,13; 19,20/a | Láttam a sárkány szájából és a fenevad szájából és a hamis próféta szájából három tisztátalan lelket kijönni, a békákhoz hasonlókat. (...) És megfogatott a fenevad, és vele együtt a hamis próféta is, aki a csodákat tette előtte,

amelyekkel elhitette azokat, akik a fenevad bélyegét felvették, és akik imádták annak képét.

.....

.....

.....

A „jelekkel való hitetés” a fenevad bélyege felvételének buzdítására a 13. fejezetben a földből feljövő fenevad jellegzetessége. A továbbiakban ezt a jeleket tevő hatalmat már „hamis prófétaaként” említi Jelenések könyve. A fenevad világi hatalmat jelképez a Bibliában, a hamis próféta pedig vallási tevékenységre utal. Hogyan lehet az itt ábrázolt hatalom egyszerre fenevad és hamis próféta?

Jel 14,13-ban jelenik meg először a „*hamis próféta*” kifejezés, amit Jel 19,20 azonosít majd egyértelműen a 13. fejezetben bemutatott, földből feljövő, bárányszarvú fenevaddal. Amint Jel 13,11–17 magyarázatánál láttuk, eredetileg világi hatalmat jelképez e földből feljövő fenevad (mint a fenevadak mindig), de átalakul az előző, a tengerből feljövő fenevad hasonmásává. Ez azt jelenti, hogy a 13. fejezetben említett második fenevadnál is egybe fog olvadni a világi és a vallási hatalom, akárcsak a 13. fejezetben ábrázolt első fenevad esetében. Azért nevezetik *hamis prófétának*, mert annak ellenére, hogy világi hatalom, vallási eszméket fog képviselni erőtejesen, ilyen jellegű törekvéseknek szerez érvényt világi hatalma erejével.

Ellen G. White ugyancsak *A nagy küzdelem* című könyvében a következőket írta arról, hogy mennyire a vallási jelleg, s ezzel együtt a hamis jelek és csodák fognak előtérbe kerülni a földből feljövő fenevaddal ábrázolt Egyesült Államokban:

„Az Egyesült Államok protestánsai elsőként fognak a szakadékon át kezet nyújtani a spiritizmusnak, és átnyúlnak a mélység felett is, hogy a római hatalommal kezet fogjanak. E hármasszövetség hatására ez az ország követni fogja Rómát a lelkiismeret jogainak a sárba tiprásában. (...) A spiritizmus útján meglepő dolgok fognak történni. Betegek gyógyulnak meg, sok tagadhatatlan csoda történik. Mivel a gonosz lelkek úgy tesznek, mintha hinnének a Bibliában, és tisztelnék az egyházat, az emberek isteni erő megnyilatkozásaként fogják elfogadni munkájukat.” (523. o., Közlegő küzdelem c. fejelet)

A fenti idézetben *spiritizmus* fordított angol szó: *spiritualizmus*. Utalhat a mai tipikus „élménykereszténységre” is, amely meghívó a démoni lelkeknek, hogy a kegyesség ruhájába öltöztetett természetfeletti, démoni jelenségeket produkáljanak keresztények és keresztény közösségek tapasztalataiban. Tehát nem csupán a halottidéző spiritizmusra kell gondolnunk. A spiritualista beállítottságú kereszténység azonban, amely inkább fizikailag akarja érzékelni a természetfelettit, semmint megismerni, megérteni az Ige által, utat készít a szó szerinti spiritizmusnak is.

„A spiritizmusban megmutatókozó csodatevő hatalom azok ellen fogja érvényesíteni befolyását, akik inkább Istennek engedelmeskednek, mint embereknek. A szellemvilág követői azt állítják magukról, hogy a menny küldöttei, akiket Isten azzal bízott meg, hogy a vasárnap megtagadóit meggyőzzék tévedésükről, és arról, hogy az ország törvényeinek az Isten törvényének kijáró engedmességgel tartoznak. Ezek a lények keseregni fognak a világ romlottsága miatt, és a vallástanítókkal együtt ők is vallják, hogy

az erkölcstelenség oka a vasárnap meggyalázása. Nagy lesz a felháborodás azok ellen, akik bizonyágtételüket nem fogadják el.” (Ellen G. White: *Korszakok nyomában*, 525. o.)

Az amerikai protestantizmust olyan mértékben hódította meg a karizmatikus irányzat, hogy a „jelek és csodák” megnyilatkozása körükben nagyon is kézenfekvő. Korábban a katolicizmusra volt jellemző, hogy csodákra épít, csodákkal bizonyít, a protestantizmus viszont az Igére épített. A protestantizmus azonban ebben a tekintetben is mindinkább igazodni fog a katolicizmushoz. A mai tömegek elszoktak a gondolkodástól – gyors, látványos dolgok előbb hatnak rájuk, ezért fogékonyabbak a jelekre, csodákra, mint az Igére.

Milyen mértékben fonódik össze végül Babilon a világi hatalommal, szerte a világon?

5

Jel 17,18; 18,3 | Az asszony, amelyet láttál, ama nagy város, amelynek királysága van a földnek királyain. (...) Mert paráznasága haragjának borából ivott valamennyi nép, a földnek királyai vele paráználkodtak és a földnek kalmárai dobzódásának erejéből meggazdagodtak.

.....

.....

.....

Hasonlítsuk össze a 18. fej. 3. versét a második angyali üzenettel! Mi a hasonlóság és mi a különbség?

Olyan kijelentést tesz az angyal (Jel 17,18-ban), amely által félreérthetlenné válik a Babilon által jelképezett szövetségen belül az *anya* azonosítása. Annyira egyértelmű ez a kijelentés – úgy is mondhatnánk: annyira „átlátszó” –, hogy alig kell valamit hozzáfűzni. Annyit jegyezhetünk meg csupán, hogy első olvasásra mintha inkább a múlt idő alkalmazása lenne kézenfekvő a szóban forgó mondatban: *„Az a nagy város, amelynek királysága volt a föld királyain.”* Ez pontosan fedné akár az ókori pogány, akár a pápai Rómát. De a prófécia jelen időben mondja: *„királysága van a föld királyain”*. Nem véletlen elírás ez, hanem jelentőségteljes mondanivalót hordoz: a hét csapás küszöbén ennek a városnak, illetve annak a hatalomnak, amelynek ez a város a székhelye, újra *„királysága lesz a föld királyain”*.

A második angyali üzenet (Jel 14,8) azt rótta fel Babilon bűneként, hogy *„minden népet megitatott paráznasága haragborából”*. Itt részletesebben és befejezett tényként szól a prófécia Babilon bűnre csábító, megrontó munkájáról: *„minden népet megrészegített paráznasága haragborából, a föld királyai vele paráználkodtak, és a föld kalmárai meggazdagodtak dobzódása erejéből”*. Jelentőségteljes *„a föld kalmárainak”* említése, akik *„meggazdagodtak dobzódása erejéből”*. A gazdasági hatalom birtokosaira vonatkozhat a *„föld kalmárai”* kifejezés. Kétségtelen, hogy a vallási és a politikai hatalom mellett ez a csoport jelenti a harmadik erőt.

6 *Hogyan „robban szét” ez a szövetség még Jézus eljövetele előtt? Mi lesz „Babilon” vége?*

Jel 17,16; 18,8.16.20–21.23/b | A tíz szarv, amelyet láttál a fe-
nevadon, ezek meggyűlölik a paráznát, kifosztják és mezítelen-

né teszik, eszik annak húsát, és megégetik őt tűzzel. (...) Egy nap jönnek rá az ő csapásai: a halál, a gyász, az éhség, és tűzzel égettetik meg, mert erős az Úr, az Isten, aki megbünteti őt. (...) Jaj, jaj! A nagy város, amely öltözött gyolcsba, bíborba, skarlátba és megékesített arannyal, drágakövekkel és gyöngyökkel, hogy elpusztult egy órában annyi gazdagság! Örülj rajta menny, és ti szent apostolok és próféták, mert Isten büntette meg őt éretetek való büntetéssel! Egy erős angyal egy nagy malomkőhöz hasonló követ felemelt és a tengerbe vetette, ezt mondván: Ilyen módon, nagy sebességgel vették el Babilon, ama nagy város, és többé meg nem találtatik. (...) Mert a te kalmáraid voltak a földnek fejedelmei, mert büvöléseidről eltvelyedtek mind a népek.

.....

.....

.....

Mivé változik a korábbi egyetértés? Hogyan erősíti meg a prófécia itt is, hogy ez hamar be fog következni Babilon hatalmának a csúcsra jutása után? Milyen szemléletes képpel ábrázolja Babilon bukását?

A fenevad és a tíz szarv szövetsége tiszavirág-életű lesz. Éppen a neki feltétlenül behódoló tíz szarv fog ellene fordulni, mégpedig ádáz haraggal. Erős kifejezéseket sorakoztat fel az angyal, hogy érzékeltesse e harag hevét: „*meg fogják gyűlölni a parázsnát, kifosztják, lemeztelenítik, eszik a húsát, és tűzzel égetik meg*”. Arra következtethetünk – a 16. fejezettel egybevetve –, hogy az ún. armageddoni csatáról van itt szó a 6. csapás idején. Ekkor

egymásnak esnek a korábbi szövetségesek. A megrészegített királyok és néptömegek iszonyú haraggal fordulnak a parázna asszony ellen. Mintegy kijózanodva – megcsalattatásukat és annak következményeit felmérve – immár őt akarják megsemmisíteni. A hetedik csapás idején is folytatódik még Babilon Isten általi megbüntetése, és ennek eredményeként Babilon hármasszövetsége is szétesik, darabjaira hullik szét (lásd Jel 16,19).

Jel 18,21 ószövetségi előképet idéz. Hasonló jelképes cselekedetre utasította Jeremiás próféta a Babilonba készülő Seráját, hogy képiesen is megerősítse az ott raboskodó júdabelieknek a Babilon elestére, valamint az ő szabadulásukra vonatkozó isteni ígéreteket.

Nehéz elképzelni hatásosabb szemléltetést annál, mint amelyre Serája kapott utasítást, illetve amit az erős angyal cselekszik János apostol látomásában. A kép azonban még az ószövetségi előképnél is erőteljesebb. Az angyal egy *„malomkőhöz hasonló, nagy követ”* hajít a tengerbe. Találó jelképe ez a hatalmas kő a végidőben roppant hatalommal rendelkező Babilonnak. Egy erős angyal tudja csak megragadni és a tengerbe dobni, amiképpen *„erős az Úr Isten, aki megbünteti Babilont”* a hét csapás idején (Jel 18,8). Az angyal azonnal értelmezi is a szimbolikus tettet: *„Ilyen viharos gyorsasággal vettetik el a nagy Babilon, és nem taláztatik többé!”*

Különleges jelentőségűek a 23. vers második részétől elhangzottak. Ezek a sorok még egyszer summázzák, mi miatt törli el Isten Babilont a föld színéről. Az első ok: *„mivelhogy a föld nagyjai voltak kalmáraid, és minden népet tévelygésbe vittél varázsgyógyszereiddel”*. Az ok tehát egyrészt az, hogy a föld nagyjait és népeit varázsgyógyszereivel tévelygésbe vitte Babilon. Másrészt pedig *„próféták, szentek vére taláztatott benne, és mindazoké, akik megölettek a földön”*. Sátán alakja rajzolódik itt ki a nagy Babi-

lon mögött, hiszen róla is meg van írva, hogy „az egész világot elhitei” (Jel 12,9), illetve, hogy „*emberülő volt kezdettől fogva*” (Jn 8,44).

Sokatmondó kifejezés a *varázsgyógyszerek* (az eredeti görög szövegben: *farmakeia*). Arra világít rá, hogyan hitette el Sátán a föld népeit Babilon által: „gyógyszert, békességet” kínált a végidő súlyos válságaitól meggyötört világnak. A gyógyír azonban nem valódi orvosság, hanem csak afféle *varázsgyógyszer*. A bűn problémáját lekicsinyelve, elkendőzve, azt ígéri Babilon, hogy a „kegyesség” külső formáit a társadalom életének részévé téve, megszűnnek a bajok. Azt ígéri, hogy a valláserkölcsi alapra épített új társadalmakban állandósul majd a béke és a fejlődés. Amikor pedig ez nem következik be, „*az Isten parancsolataihoz és a Jézus hitéhez*” (Jel 14,12) ragaszkodó hívőket teszi meg bűnbaknak, azt állítva, hogy ők hozzák Isten haragját a világra. Mindez lelepleződik végül, és az elhíttetettek elkeseredett gyűlölettel fordulnak a hitetők ellen.

JANUÁR • *Igék minden napra*

1.	péntek	Gal 4,4–5	Napnyugta: 16.02
2.	szombat	Zsid 9,28	
3.	vasárnap	Mt 2,1–2	
4.	hétfő	Jel 22,20	
5.	kedd	Jób 19,25	
6.	szerda	1Kor 15,26	
7.	csütörtök	Ésa 21,11/b–12	
8.	péntek	Jak 5,11	Napnyugta: 16.09
9.	szombat	2Pt 1,19	
10.	vasárnap	Jel 10,5–6	
11.	hétfő	Rm 9,28	
12.	kedd	Jel 18,1	
13.	szerda	Jel 11,15	
14.	csütörtök	Mal 4,5–6	
15.	péntek	Jel 22,16	Napnyugta: 16.18
16.	szombat	Mt 28,19	
17.	vasárnap	Lk 21,26	
18.	hétfő	Ésa 1,16–17	
19.	kedd	Rm 13,11	
20.	szerda	Jel 14,12	
21.	csütörtök	Lk 15,4	
22.	péntek	Jel 1,3	Napnyugta: 16.28
23.	szombat	Jn 15,20	
24.	vasárnap	Mt 16,18	
25.	hétfő	2Tim 3,1–2.5	
26.	kedd	Jel 16,15	
27.	szerda	Lk 21,36	
28.	csütörtök	Lk 12,37	
29.	péntek	Sof 2,3	Napnyugta: 16:38
30.	szombat	Mt 18,19	
31.	vasárnap	Jer 8,20	

FEBRUÁR • *Igék minden napra*

1.	hétfő	Mal 3,2	
2.	kedd	3Móz 20,26	
3.	szerda	1Sám 2,3	
4.	csütörtök	5Móz 8,2	
5.	péntek	Jak 1,22	Napnyugta: 16.49
6.	szombat	1Pt 3,15	
7.	vasárnap	Mt 5,6	
8.	hétfő	2Kor 6,17–18	
9.	kedd	1Jn 5,21	
10.	szerda	2Kor 13,5	
11.	csütörtök	Zsolt 24,3–4	
12.	péntek	1Pt 2,9	Napnyugta: 17.00
13.	szombat	Zsid 10,35–39	
14.	vasárnap	2Kor 7,1	
15.	hétfő	Mt 25,1–2	
16.	kedd	Mt 25,13	
17.	szerda	Mk 13,35–36	
18.	csütörtök	Mt 26,41	
19.	péntek	1Pt 4,7	Napnyugta: 17.11
20.	szombat	1Tim 4,1	
21.	vasárnap	Gal 2,29–30	
22.	hétfő	1Kor 7,29	
23.	kedd	1Thess 5,23	
24.	szerda	2Pt 3,11–12	
25.	csütörtök	1Jn 2,18	
26.	péntek	Zsid 11,5	Napnyugta: 17.21
27.	szombat	Hab 2,3	
28.	vasárnap	Ésa 26,21	
29.	hétfő	Zsid 12,29	

A reggeli igék a Maranatha című könyvből valók.

MÁRCIUS • *Igék minden napra*

1.	kedd	Jóel 1,15	
2.	szerda	Ésa 1,5–6	
3.	csütörtök	Jn 3,5–7	
4.	péntek	Mt 6,33	Napnyugta: 17.32
5.	szombat	Mt 13,45	
6.	vasárnap	Kol 1,13–14	
7.	hétfő	Zsolt 34,9	
8.	kedd	Eféz 2,19	
9.	szerda	Jn 17,3	
10.	csütörtök	1Jn 3,1	
11.	péntek	Mt 22,11–12	Napnyugta: 17.42
12.	szombat	Zsolt 119,174	
13.	vasárnap	1Kor 6,19–20	
14.	hétfő	1Pt 2,11	
15.	kedd	2Tim 2,22	
16.	szerda	1Tim 4,12	
17.	csütörtök	2Pt 1,5–7	
18.	péntek	1Thess 5,17	Napnyugta: 17.52
19.	szombat	Zsolt 62,8	
20.	vasárnap	Jak 1,6	
21.	hétfő	Mt 5,8	
22.	kedd	Jn 17,17	
23.	szerda	1Pt 5,8–9	
24.	csütörtök	Rm 6,13–14	
25.	péntek	2Pt 3,9	Napnyugta: 18.02
26.	szombat	Jel 14,7	
27.	vasárnap	Eféz 6,11	
28.	hétfő	Zsid 1,14	
29.	kedd	2Pt 2,9	
30.	szerda	Zsid 2,3	
31.	csütörtök	Ám 4,12	